

I. gimnazija v Celju
RAZISKOVALNA NALOGA

**VČERAJ DIJAK –
DANES UČITELJ**

Mojca Bitenc
Alja Cestnik
Tina Uršič

Mentorici:
Majda Omahen Zlatolas, prof.
Juana Robida, prof.

Celje, marca 2006

1. KAZALO

1. KAZALO	2
2. POVZETEK	3
3. UVOD	4
4. ZGODOVINA	5
5. RAZISKAVA ANKETE	14
5.1 DOPIS	14
5.2 ANKETNI LISTIČ	16
5.3 ŠTEVILO POSLANIH DOPISOV IN PREJETIH ODGOVOROV	17
5.4 ŠTEVILO ODDANIH DOPISOV IN PREJETIH ODGOVOROV UČITELJEV I. GIMNAZIJE V CELJU	17
5.5 RAZMERJE MED PREJETIMI ODGOVORI ŽENSK IN MOŠKIH	18
5.6 KJE (če sploh še) POUČUJEJO BIVŠI DIJAKI I. GIMNAZIJE V CELJU	18
5.7 ŠTEVILO MATURANTOV V TEM OBDOBJU	19
5.8 SO PROFESORJI VPLIVALI NA POKLICNO ODLOČITEV DIJAKOV?	19
5.9 PREDMETI, KI JIH POUČUJEJO BIVŠI DIJAKI	20
5.10 SE PRI SVOJEM DELU ZGLEDUJETE PO SVOJIH PROFESORJIH?	21
5.10.1 KAKO SE ZGLEDUJEJO?	21
6. SPOMINI NA PROFESORJE	27
6.1 MARIJA KNEZ	27
6.2 FRANCE JESENOVEC	29
6.3 NIKA ŠILC	31
6.4 ZVEZDANA KNEZ ŠTERBENC	32
6.5 JELENA TOMANIČ	34
6.6 MARIJA KASTELIC	35
6.7 BOŽENA OROŽEN	36
6.8 MILAN DOBNIK	38
6.9 SLAVKO DERŽEK	38
6.10 CARMEN DERŽEK	40
6.11 JOŽE ROTAR	42
6.12 ALOJZ ZLATOLAS	45
6.13 MARIJA CANKAR	46
6.14 STANKO MODIC	47
6.15 VLADO PAVLIHA	48
6.16 MAJDA OMAHEN ZLATOLAS	48
6.17 ALENKA GORIČAN	50
6.18 IVAN KOZINC	51
6.19 JULKA MARINIČ	52
7. KAKO SE JE ODNOS DIJAK–PROFESOR SPREMENIL? KAKO SE »PREJŠNJA ŠOLA« RAZLIKUJE OD »DANAŠNJE« ?	53
8. ZAKLJUČEK	57
9. ZAHVALA	58
10. VIRI	59
10.1 USTNI VIRI V OBLIKI INTERVJUJA	59
10.2 PISNI VIRI V OBLIKI INTERVJUJA	59
10.3 PISNI VIRI V OBLIKI PISEM	59
10.4 LITERATURA	61
11. SEZNAM SLIK	62

2. POVZETEK

Vse se je začelo, ko smo po šolskem zvočniku slišale obvestilo o raziskovalnih nalogah. Pika na i pa je bližajoča se 200-letnica naše gimnazije. Prav tako naša raziskovalna žilica, ki deluje že od osnovne šole in ni dala miru. Prijavile smo se na razpis Mestne občine Celje in naše raziskovalno delo se je začelo.

Že iz naslova naloge, Včeraj dijak – danes učitelj, je razvidno, da gre za dolgo življenjsko dobo. Z anketnimi vprašalniki, intervjuji in spomini današnjih učiteljev, ki so obiskovali našo gimnazijo, smo dobile vpogled v življenje učiteljev generacij vse od leta 1946 do 2001. Ob branju zanimivih zgodb smo se zabavale in odkrile veliko novega.

Osnovni cilj naše naloge je bil poiskati učitelje, ki so kot dijaki obiskovali I. gimnazijo v Celju. Želele smo spoznati odnos med dijakom in učiteljem včasih in danes, zanimalo pa nas je tudi to, kako so se počutili in se še počutijo kot bivši dijaki naše šole za katedrom in v zbornici.

Nad nekaterimi spoznanji smo bile presenečene. Predvidevale smo, da so se za poklic učitelja odločili po vzoru svojih profesorjev. Pa vendarle se jih precej nanje ni oziralo.

3. UVOD

Smo Mojca Bitenc, Alja Cestnik in Tina Uršič, dijakinje drugega letnika I. gimnazije v Celju, in zelo rade raziskujemo. Naša radovednost nas je tokrat pripeljala do tega, da smo se odločile naše raziskave tudi zapisati kot raziskovalno nalogo. Zanimalo nas je – kot mnogo dijakov naše šole –, če so se mogoče tudi naši profesorji »potili« v teh šolskih klopeh in če so radi prihajali v to ustanovo.

Naslov naloge Včeraj dijak – danes učitelj smo si izbrale zato, ker smo želele izvedeti, kako se nekdanji dijaki I. gimnazije v Celju počutijo za katedrom. Ugotavljale smo, kako se je skozi leta spreminjal njihov odnos do šole, do dijakov, profesorjev, s katerimi so se nekdanj srečevali za katedrom, danes pa v zbornici. Naši metodi raziskovanja sta bili intervju in anketa. Vemo, da se z intervjujem največ izve, a jih žal nismo mogle izvesti toliko. Zato smo se odločile, da statistiko izdelamo s pomočjo anketnih lističev. Vprašalniki, ki smo jih poslale učiteljem na različne srednje in osnovne šole ali domače naslove, in intervjuji, ki smo jih izvedle, so nam prinesli veliko novih informacij. Zelo smo bile vesele zanimivih odgovorov naših anketirancev in prav zabavale smo se ob branju zanimivih zgodb, ki so jim ostali v spominu. S pomočjo literature – različnih zgodovinskih knjig in medmrežja – smo raziskovale tudi zgodovino naše šole (danes upokojeni učitelji so se namreč šolali po 2. svetovni vojni). Skozi oči učiteljev smo torej ugotavljale, kakšno je bilo šolanje v preteklosti in kakšno je danes.

Postavile smo si hipotezo: Večina učiteljev se je odločila za svoj poklic po vzoru svojih profesorjev. Predvidevale smo tudi, da se učitelji pri svojem delu bolj ali manj zgledujejo po svojih nekdanjih profesorjih. Menile smo, da največ učiteljev poučuje družboslovne predmete. Vedele smo že, da se je odnos profesor–dijak skozi leta spreminjal, naša raziskava pa je to le še potrdila.

Znanje je naše največje bogastvo. Je nekaj, česar nam nihče ne more vzeti. Lahko ga le podajamo naprej. To že skoraj 200 let uspešno počnejo profesorji na I. gimnaziji v Celju. Njihovo poslanstvo se ni spremenilo. Vseskozi nam podajajo svoje znanje in nas usmerjajo na poti življenja. Namen naše naloge torej je, da se ob 200-letnici I. gimnazije v Celju spomnimo na nekdanje dijake, ki so se odločili za učiteljski poklic. Prav je, da se jih spomnimo, saj so v šolstvu najpomembnejši člen.

4. ZGODOVINA

Slika 2: I. gimnazija v Celju

Po zaslugi reforme Marije Terezije je šolstvo na Slovenskem v 18. stoletju doživelo pomemben napredek. To velja predvsem za osnovne šole, kajti srednje so bile že dovolj dobro razvite.

V slovenskih deželah je bilo sedem gimnazij. Vse so bile v rokah duhovščine. Jezuiti so imeli pet gimnazij, v Ljubljani, Trstu, Novi Gorici, Celovcu in Mariboru, frančiškani v Novem mestu, piaristi (red, ki se je ukvarjal z izobraževanjem otrok zlasti iz nižjih slojev) v Kopru. Jezuitski red je nameraval gimnazijo v Celju ustanoviti že v prvi polovici 18. stoletja, a ni dobil dovoljenja od države. po ukinitvi jezuitskega reda leta 1773 je te gimnazije prevzela država, ki je 35 let kasneje dovolila ustanoviti gimnazijo v Celju. Za ustanovitev se je potegovala duhovščina, saj bi s tem dobila ustanovo, ki bi dajala nov duhovniški naraščaj. Da bi bila v Celju gimnazija, je bila tudi želja prebivalstva tega velikega okrožja.

Največ zaslug za ustanovitev pa si je pridobil celjski sodnik dr. Nikolaj Lipič, ki si je že leta 1800 prizadeval, da se je v ta namen zbiral denar.

Leta 1808 so odprli prvi razred v današnji Prešernovi ulici št. 4. Prvi ravnatelj je bil takratni okrožni glavar Dinnersperg. Prvi učitelj tega razreda je bil J. Anger iz Linza in je poučeval vse predmete.

Tako je bilo vse do leta 1811, ko so položili temeljni kamen za novo poslopje. Naslednje leto je bilo dograjeno do te mere, da se je lahko vselilo pet razredov. Imelo je tudi stanovanje za prefekta. Z otvoritvijo petega razreda in dograditvijo šolskega poslopja je postala gimnazija za tiste čase popolna. Število dijakov je raslo iz leta v leto. V Celje so prihajali študirat ne samo s Celjskega, ampak tudi Koroškega, Dolenjskega, Notranjskega, tudi iz Trsta in celo iz Hrvaške in Dalmacije.

V šolskem letu 1818–20 so odprli 6. razred. Glavni predmet je bila latinščina in so jo gojili v takem obsegu, da jo je absolvent gimnazije lahko gladko govoril.

S poukom učenci niso bili posebno obremenjeni, saj so imeli tedensko komaj 18 ur, četrtek pa je bil prost dan. Konec vsakega polletja so morali dijaki iz vseh predmetov opravljati izpite, iz enega negativno ocenjenega predmeta pa so lahko s privoljenjem učiteljskega zbora delali popravni izpit.

Obvezno je bilo tudi plačevanje šolnine, toda revnejši in dobri učenci so je bili oproščeni.

Za izobraževanje srednješolskih učiteljev takrat še ni bilo poskrbljeno. Na gimnazije so prihajali poučevat ljudje z različno izobrazbo, tako duhovniki, absolventi filozofije kot tudi pravniki. Za vsako nezasedeno mesto je bilo treba opraviti poseben izpit, posebej za gramatikalne in posebej za humanitetne razrede.

Zelo pomemben za slovensko prerodno gibanje tiste dobe je bil I. A. Župančič, v katerem je bilo mnogo preroditeljskega ognja. Slomšek, ki je bil v Celju njegov učenec, pripoveduje, da je bil njegov vpliv na slovenske dijake izreden, učenci pa so občudovali tudi učiteljevo

nemško literarno delo. Župančič spada v vrsto slavistov, ki so se izoblikovali iz Vodnikovih dijakov. Bil je sin ljubljanskega urarja, na gimnaziji je bil Vodnikov učenec. Po študiju filozofije je bil nekaj časa v bogoslovju, a je izstopil, ne da bi ga dokončal.

Celjska leta 1810–1820 pomenijo višek Župančičevega delovanja na vseh področjih. Čeprav je mnogo pisal v nemščini, je bil prva leta bivanja v Celju še na strani slovenskih preroditeljev. Še vedno si je dopisoval z Vodnikom, Princem in Zagajškom, župnikom slavistom na Kalobju, zbiral je slovenske knjige in druge predmete za graški Joaneum. Vodniku je obljubil gradivo za slovar, Kopitar bi ga bil rad pridobil za zbiranje štajerskih prispevkov za slovensko geografsko sinonimiko.

Leta 1820 je bil Župančič premeščen v Maribor, a je bil tu zelo nezadovoljen. 1831 je bil premeščen v Koper, kjer je leta 1833 umrl.

V tej začetni dobi so na celjski gimnaziji delovali še profesorji: Ivan Kittel (1812–1863), Tomaž Pipan (1814–1851), Jurij Mally (1820–1824). Eden od nemških profesorjev je bil Seidl. V Celje je prišel že v svojih mladeniških letih in je tu deloval od 1829 do 1840. Bil je zelo izobražen, saj je študiral pravo in filozofijo, razen tega je bil priznan nemški pesnik lirik. Med Celjani je užival veliko spoštovanje, zato so mu leta 1904, ob stoletnici njegovega rojstva, odkrili spominsko ploščo na vogalni hiši sedanje Stanetove in Prešernove ulice, kjer je stanoval. Ploščo so v stari Jugoslaviji, ko so hišo prenavljali, odstranili, ker so Slovenci odkritje plošče imeli za nemško nacionalno manifestacijo. Studenec med mestnim parkom in Liscami, kamor je profesor rad hodil na sprehod, pa je še do danes obdržal ime Seidlov studenec.

Po Seidlovem odhodu je prišel v Celje na gimnazijo Val Konšek, doma s Trojan (roj. 1816). Bil je znan kot dober pedagog in ljubitelj mladine. Razen naravoslovja je poučeval tudi klasične jezike, imel je smisel za kmetijstvo in skoraj dvajset let je bil kustos botaničnega vrta v Ljubljani. V letih 1848–1849 je bil urednik v Celju izhajajočega tednika »Slovenske novine«, v katerem so izšli prvi radikalni članki, ki so zahtevali neodvisnost šolstva od duhovščine, odpravo samostanov, odpravo celibata ... Konšek se je zavzemal za uvedbo slovenščine v šole in urade, zavzemal se je tudi za ustanovitev slovenske kmetijske šole.

Od Slovencev je v šolskem letu 1845/46 v Celju na gimnaziji poučeval kot suplent (profesor pripravnik) Ivan Macun, ki je pripadal štajerskim Ilircem in je do konca ostal zvest ideji o potrebi enotnega knjižnega jezika za vse južne Slované. V svojih številnih spisih je pisal o šolstvu, predvsem osnovnem na slovenskem Štajerskem. Obravnaval je tudi probleme klasičnih in živih jezikov na srednjih šolah.

Že v prvih desetletjih je gimnazijsko vodstvo izdajalo letno poročilo, omejeno predvsem na klasifikacijo učencev. O profesorjih, ki so delovali na šoli, in o delu ali dogajanju na gimnaziji iz letnih poročil tega časa ne izvemo ničesar. V poročilih so objavljene ocene dijakov. Pri učencih niso zabeležili narodnosti, temveč so jih označevali po deželnem poreklu – navedeni so kot Štajerci, Korošci, Hrvatje, Dalmatinci ...

V letu 1815, ko je bil profesor Vesel v prvem humanitetnem razredu, je obiskoval šolo tudi Anton Martin Slomšek. Medtem ko je bilo Veselovo delo v slovenski literaturi le začasne vrednosti, je Slomšek v zgodovini slovenske kulture ustvaril vrednote trajne veljave. Na Slomška je zelo vplival profesor Župančič. V njem je vzbudil zanimanje za slovenski jezik in mu vsadil rodoljubnost in ljubezen do materinščine. Slomšek se je kasneje trudil, da bi

njegove šolske knjige bile sprejete v vseh slovenskih deželah, vendar tega ni dosegel. Njegovo nacionalno in prarodno delo je brez dvoma zelo pomembno.

Revolucionarno leto 1848/49 je prineslo mnogo sprememb tudi v gimnazijo. V aprilu je izšel odlok, s katerim je bila ukinjena dotedanja oblast okrožnega in deželnega ravnatelja. Učiteljski zbor je postal avtonomno telo, le v zadevah, povezanih s poukom, je bil podrejen prosvetnemu ministru. Ukinjeni so bili konkurenčni izpiti za izpraznjena učna mesta. V Celju je bil sedmi razred odprt v šolskem letu 1849/50, osmega pa so odprli naslednje leto. Osemletna gimnazija se je hitro razvijala, število mladine se je povečalo, tako da je gimnazijsko poslopje postalo premajhno. Zopet je bilo treba dograditi nekaj razredov. Kljub vsemu so v teh skromnih razmerah učenci nad sto let pridno nabirali znanje. Vse do leta 1855 je bila celjska gimnazija pogojno dovoljena, tega leta pa je postala definitivna in je leta 1864 celo napredovala v gimnazijo drugega reda.

Pred začetkom pouka leta 1849 je izšel nov učni načrt, a je bil le začasen. V novi šoli učni jezik ni bila več latinščina, temveč nemščina – vsi predmeti, razen slovenščine, so se poučevali v nemškem jeziku. Pri latinščini ni bilo več tako strogo. *Za zgodovino in zemljepis se je stanje nekoliko izboljšalo, toda geografija je ostala še vedno pastorka v gimnaziji.*¹ Matematiki je bilo dodeljeno dobro mesto, prirodopis, ki so ga leta 1819 ukinili, pa je bil zopet sprejet.

Novost je bila uvedba slovenščine kot obvezni predmet za učence slovenske narodnosti. Na celjski gimnaziji takrat za slovenščino ni bilo usposobljenega učitelja, tako da so jo poučevali učitelji drugih strok, navadno kateheti. Težava je bila tudi v tem, da ni bilo učnih knjig. Berila se je prvi lotil pisati Janez Bleiweis, slovensko berilo je izdal tudi Fran Miklošič. Njegova berila imajo še več neleposlovnih sestavkov kot Bleiweisova, v njih pa prevladuje kulturna zgodovina.

Z reorganizacijo šole so uvedli tudi neobvezne predmete. Poučevali so italijanščino, francoščino in angleščino. Kot neobvezni predmet se je poučeval tudi lepomis.

Za lepomis, petje in risanje na zavodu dolgo ni bilo sposobnega učitelja. Telesna vzgoja se je uveljavila šele leta 1861, ko so telovadbo imenovali za neobvezni predmet. Na desnem bregu Savinje je bil za dijake določen poseben prostor za kopanje, tu je poseben trener vadil dijake v plavanju. Ker je senčnat gimnazijski vrt postal premajhen za igre z žogo, je mestna občina dovolila dijakom uporabo Glazije. Glazijo so sicer uporabljali za vaje vojaki celjske garnizije.

V šolskem letu 1911/12 se je pojavila nova oblika ženskega študija, to je hospitiranje. *Hospitantke so smele biti navzoče pri pouku, vendar jih med letom niso spraševali, konec semestra pa so opravljale privatni izpit.*²

¹ Celjski zbornik 1958, ur. Tine Orel in Gustav Grobelnik (Celje: Svet za prosveto in kulturo okraja Celje, 1958), str. 19.

² Celjski zbornik 1958, str. 30.

Del slovenskih dijakov je živel v težkih razmerah, vožnja domov takrat še ni bila običajna, a tudi mogoča ni bila, saj so imeli celodnevni pouk. Vzdrževanje v Celju pa je bilo za manj premožne starše drago. Velikega pomena je bila dijaška kuhinja. Tukaj so dijaki dobivali brezplačen obrok, nekateri so se hranili tudi pri kapucinih in tudi pri darežljivih rodbinah.

Šolskih proslav je bilo malo. *Take izredne priložnosti so bili razni jubileji v cesarski hiši in spominski dnevi iz avstrijske zgodovine.*³

*V juniju leta 1908 je gimnazija slovesno proslavila 100-letnico svojega obstoja. Slavnostni govor je imel eden od osmošolcev, pri drugih točkah programa pa so bili udeleženi dijaki iz vseh razredov. Pri tej slovesnosti je bil navzoč tudi deželni šolski nadzornik P. Končnik, bivši direktor zavoda.*⁴

Na gimnaziji so vselej bili dijaki, ki so se zanimali za kulturno in nacionalno prebujenje svojega naroda. Dijaške organizacije, v katerih bi ta vprašanja lahko obravnavali, v Avstriji niso bile dovoljene, zato je so višješolci o njih razpravljali na tajnih sestankih.

Proti koncu stoletja so se nasprotja in nesoglasja med Nemci in Slovenci na gimnaziji vedno bolj stopnjevala.

*Zelo pomembno je zborovanje slovenskih dijakov, ki ga je že po opravljeni maturi organiziral v Žalcu Anton Bezenšek, poznejši profesor v Bolgariji. Ta zbor ni bil namenjen samo celjskim dijakom, k udeležbi je vabil tudi srednješolce iz drugih krajev in rodoljube iz celjskega območja. Namen »Besede« je bil spoznavanje študirajoče mladine med seboj, razpravljanje o kulturnem in nacionalnem delu med ljudstvom in spoznavanje svoje domovine. To Bezenškovo zamisel so pozdravili povsod. Iz vseh srednjih šol Slovenije so prihajala pisma, v katerih so dijaki odobraval nov način udejstvovanja dijaštva izven šole.*⁵

Med tem ko je to delovanje dijakov ostalo politični in šolski oblasti prikrito, so imeli nekateri gimnazijci sitnosti.

Na celjski gimnaziji se niso šolali samo dijaki, ki so postali pomembni znanstveniki, kulturniki, literati, politiki, celjska gimnazija je izredno pomembna tudi v času boja za slovenski jezik.

Prelomno leto je bilo, ko se je v začetku leta 1894 celjsko gimnazijsko vprašanje načelo tudi v proračunskem odseku, kjer je šolski minister obljubil, da bo vlada podprla ustanovitev slovenske nižje gimnazije. Temu so celjski Nemci ostro nasprotovali in prepričali ministra o neutemeljenosti slovenskih zahtev. Bil se je oster boj za uvedbo slovenskih vzporednic na celjski gimnaziji, čeprav je večina dijakov bila slovenske narodnosti (63 %). Sredi leta se je celjsko vprašanje zelo zaostriilo, začel se je boj proti slovenizaciji nemškega Celja, kot so poudarjali Nemci. Julija se je celjsko gimnazijsko vprašanje tako zaostriilo, da je minister za šolstvo (Madeyski) odšel k cesarju v Ischl. Tudi Franc Jožef ni bil navdušen nad ustanovitvijo slovenske gimnazije v Celju, vendar se je izjasnil za takojšnjo ustanovitev, če je vlada že dala obljubo. Tako je minister na seji vlade predlagal, da se stroški za ureditev slovenske nižje gimnazije v Celju vnesejo v državni proračun za leto 1895. Temu so nekateri nasprotovali,

³ Celjski zbornik 1958, str. 31.

⁴ Celjski zbornik 1958, str. 31

⁵ Celjski zbornik 1958, str. 32.

posebno nacionalno usmerjeni celjski župan Gustav Stiger in njegov namestnik Julius Rakusch. Na Spodnjem Štajerskem se je začela protestno gibanje proti slovenski gimnaziji. Celjsko gimnazijsko vprašanje se silovito sproži zopet februarja 1895, posebno v graškem deželnem zboru. In kmalu zatem tudi v državnem zboru. Junija 1895 je državni zbor začel debato o državnem proračunu, vendar celjsko vprašanje ni prišlo na dnevni red. Ostrina poslanske Združene nemške levice je bila tako ostra – nihče ni hotel popustiti –, da je ministrski predsednik knez Windischgraetz uvidel, da ne bo mogoče sprejeti nobene rešitve.

Zato se je odločil, da se celjska podstavka kljub vsemu vstavi v proračun, čeprav se je zavedal, da bo vlada padla. Neposredno po glasovanju so nekateri predstavniki nemških nacionalistov izstopili iz koalicije. Naslednji dan (16. 6.) je Windischgraetz obvestil Franca Jožefa o izstopu in cesar je odstop tudi sprejel. Tako je zaradi celjske gimnazije padla vlada, s tem pa se je začela odločilna faza v bojih za ustanovitev slovenskih vzporednic na gimnaziji v Celju. Vse to je bistveno vplivalo na politično orientacijo celjskega nemštva.

Slovenski gimnazijci so bili med prvo svetovno vojno pod velikim političnim nadzorstvom. Kako so jih nadzorovali, kaže primer iz leta 1916. Ko so šestošolci, rojeni leta 1899, izvedeli, da bodo morali v kratkem na nabor in nato k vojakom, so se zbrali v vrtni sobi slovenske gostilne »Pri zvezdi« v Prešernovi ulici. Prepevali so slovenske pesmi, med njimi »Hej, Slovani«, ki je bila med vojno prepovedana. Zaradi pesmi so imeli v šoli velike težave. Sledil je disciplinski postopek z izključitvijo, le energičnemu nastopu profesorja Kardinarja, ki je kot Slovenec zagovarjal obtožene in je kot katehet imel v profesorskem zboru velik ugled, so se imeli zahvaliti, da so ostali na gimnaziji. Sicer so pa čez nekaj mesecev tako morali iti k vojakom.

Prva svetovna vojna je zelo prizadela šolo, zlasti pa dijake same. V šolskem letu 1916/17 so se posledice vojne še izraziteje kazale. Primanjkovalo je hrane in kuriva. To so posebno čutili meščani, zlasti dijaki. Običajno svetilo je bila petrolejka, petroleja pa je bilo malo, zato se dijaki zvečer niso mogli učiti, kar je bilo pozimi zelo neprijetno.

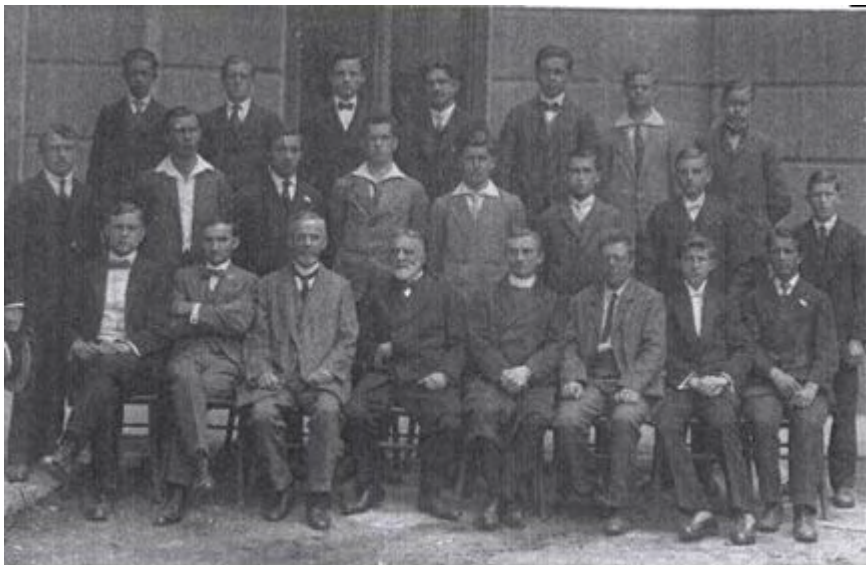
Gimnazijci, ki so proti koncu šolskega leta odšli v vojsko, so dobili spričevalo o opravljenem razredu. Za vsako naslednje leto je dijak dobil mesec dopusta, da je obiskoval šolo in se pripravljaj na razredni izpit. Mnogi so leta izgubili in nadaljevali študij šele po vojni.

*Absolventi celjske gimnazije so se v prejšnjem stoletju največ posvečali študiju prava in teologije. Temu je sledil študij medicine in filozofije, izredno malo je bilo tehnikov. V petdesetih letih celjska gimnazija ni dala niti 10 slušateljev tehnike. To si lahko razlagamo tako, da so se na tehniške visoke šole vpisovali predvsem absolventi realk, industrije je bilo pri nas malo in še ta je bila v tujih rokah ter je zaposlovala nemške inženirje. Nekaj maturantov pa je šlo tudi na vojno akademijo in v službo, predvsem k pošti in železnici.*⁶

Oktober 1918 je bil meglen in vlažen, na široko se je razpasla gripa, ki je med ljudstvom zahtevala mnogo žrtev. Zaradi te bolezni so proti koncu meseca zaprli šole. Nemški učenci so se od šole poslovili celo s pesmijo. *Ko se je mladina v novembru zopet zbrala v šoli, se je »Gaudeamus« pri Nemcih spremenil v žalost, avstrijske monarhije ni bilo več, konec vojne je Slovincem prinesel neodvisnost.*⁷

V deželi se je občutila sprememba, le v šoli je ni bilo, ker so še vedno poučevali v nemščini. Kakor so bili Slovenci v teh zadnjih mesecih na nemški gimnaziji nestrpni, tako so bili Nemci vselej potrti in zaskrbljeni. Najbolj je sprememba zadela ravnatelja Profta, ki je nekaj dni po prevratu v razredu pri pouku omahnil, in od takrat ni več prišel v šolo.

Z odlokom oddelka za prosveto v Ljubljani dne 27. novembra 1918 je bilo odrejeno, da ostane notranji ustroj šolstva do nadaljnjega tak, kot je bil v avstrijski dobi, kot učni jezik se uvede slovenščina, nemščina pa postane obvezni predmet. *V tej odločbi je tudi pisalo: Celjsko drž. gimnazijo je treba začasno, a čim prej prikrojiti potrebam novejšega časa, dijakom pa nuditi priložnost, da se mirno posvečajo učenju.*⁸

Slika 3: Prva matura po I. svetovni vojni (prvi z leve v tretji vrsti Stanko Modic), leto 1919

⁶ Celjski zbornik 1958, str. 34–35.

⁷ Celjski zbornik 1958, str. 44.

⁸ Celjski zbornik 1958, str. 44.

Tudi na slovenski gimnaziji so pridno razvijali neobvezne predmete. Tako so poučevali francoščino in italijanščino, ruščino, češčino. Poleg obveznega petja so poučevali tudi neobvezno zborovsko petje. Mladinski zbor se je uveljavil zlasti na srednješolskih nastopih, ki so jih vsako leto prirejale gimnazije in vse tri meščanske šole v mestnem gledališču.

Izenačenje šolstva v vsej državi je prineslo še druge spremembe. Ukinjena je bila šolnina in odpravljena vpisnina, leta 1926/27 so namesto polletij uvedli tromesečje, učenci so dobili dijaške knjižice, kamor so se beležile pripombe o učenčevem napredku in vedenju, ob koncu tromesečja pa ocene iz predmetov.

Mladina je gledala na prihodnost v osvobojeni domovini z velikim optimizmom. V novi državi je videla uresničene sanje o svobodi, cilj ilegalnega dela v tajnih organizacijah je bil dosežen.

Po letu 1918 so bili učenci skoraj izključno Slovenci, le malo odstotkov so zavzemale druge narodnosti. *Kljub neugodnim socialnim razmeram se je število gimnazijcev od leta do leta večalo, to pa zato, ker nešolan človek v stari Jugoslaviji, zlasti pa v Sloveniji, skoraj ni mogel dobiti zaposlitve.*⁹

Pouk pa le ni mineval brez motenj. Pokazalo se je, da je novo gimnazijsko poslopje premajhno. Zaradi velikega števila dijakov je šolska uprava leta 1940 gimnazijo razdelila na dva zavoda, na I. in na II. realno gimnazijo. Zavoda sta ostala pod isto streho in sta menjaje imela pouk en teden dopoldne, en teden popoldne. *Vprašanje poslopja za II. gimnazijo je bilo v načrtu rešeno na ta način, da se novo poslopje zgradi na travniku poleg I. gimnazije tako, da bi oba zavoda imela skupno centralno kurjavo. Novo klasično gimnazijo pa so nameravali zgraditi med nekdanjo staro gimnazijo in Savinjo. Izvedbo teh načrtov pa je preprečila vojna.*¹⁰

*V Jugoslaviji je bilo dijakom dovoljeno delovanje v dijaških organizacijah. Članski sestanki so bili ob sobotah, na njih so predavali profesorji in višješolci, nižješolci pa so dopolnjevali dnevni red z deklamacijami in lutkovnimi igrami.*¹¹

Na gimnaziji je dolgo je deloval podmladek Rdečega križa, ki mu je pripadala okoli ena tretjina vsega dijaštva.

*Leta 1938 je bil pod vodstvom profesorjev Vendelina Legiše in Tineta Orla ustanovljen dijaški literarni krožek. V krožku je bil zelo viden delavec Karel Destovnik, pesnik Kajuh. Literarni krožek pa se je kmalu razšél, ker so se ga hoteli polastiti klerofašistično usmerjeni dijaki.*¹²

Dijakom nekdanj ni bilo dovoljeno ukvarjati se s politiko. *V času med obema vojnama sta si v svetu stali nasproti zlasti dve ideji: socializem, ki je po oktobrski revoluciji zgradil nov tip socialistične države, in fašizem, ki je grozil zaslužniti Evropo politično, gospodarsko in duhovno.*¹³

⁹ Celjski zbornik 1958, str. 51.

¹⁰ Celjski zbornik 1958, str. 52.

¹¹ Celjski zbornik 1958, str. 54.

¹² Celjski zbornik 1958, str. 54.

¹³ Celjski zbornik 1958, str. 54–55.

Vodstvo gimnazije je prvo leto imel v rokah Emil Lilek. Bil je priznan šolnik, odličen pedagog, zgodovinar in narodopisec. Njegovo poučevanje je bilo zelo zanimivo. *Ko so četrtošolci odhajali na nemško gimnazijo, jim je zadnje uro govoril samo o tem, kako naj se ravnaajo v novi družbi, naj se učijo in vedejo tako, da ne bodo delali sramote Slovencem, naj ostanejo značajni in zvesti svojemu narodu.*¹⁴

Jeseni leta 1919 je prišel na gimnazijo novi direktor, kar je vse močno začudilo. Ta ukrep višjega šolskega sveta je dotedanjega ravnatelja Lileka tako prizadel, da si je želel oditi iz Celja, vendar je ostal in na zavodu deloval kot profesor do svoje upokojitve leta 1924. Šolska uprava se je zavedala, da je Lileku storila krivico, zato so mu leta 1921 podelili naslov vladnega svetnika.

V šolskem letu 1940/41 se je število učencev obeh gimnazij dvignilo na 1419, zato so bile tega leta nameščene nove učne moči. Pouk je bil moten, saj so profesorje večkrat klicali na orožne vaje, dijakov in učiteljev pa se je pollaščal nemir zaradi zunanjih dogodkov, zaskrbljenost sta povzročili zasedbi Avstrije in Češkoslovaške. *Po odločbi ministrstva za prosveto od 31. marca 1941 se je prenehalo s poukom in učenci so se razšli na svoje domove. Profesorji, ki so ostali v Celju, so zaključili klasifikacijo in tako se je končalo zadnje šolsko leto v stari Jugoslaviji.*¹⁵

Ko je v Celje vkorakala vojska, to je bilo 11. aprila, je začela z aretacijami. *Med temi so bili skoraj vsi profesorji, kolikor jih ni bilo v ujetništvu in kateri se niso umaknili v Ljubljano. Najtežja usoda je doletela profesorja Josipa Štera.*¹⁶ Odpeljali so ga v Begunje, od tam pa na Koroško, kjer so ga tudi ustrelili. Prof. Šter je bil izredno plemenitega značaja, zaveden Slovenec. Profesorje, ki so še ostali v Celju, so izselili v Srbijo in na Hrvaško.

Po drugi svetovni vojni so organizirali posebne tečaje za dijake, ki so med vojno prekinili šolanje. To je trajalo celo šolsko leto, da se je potem lahko formirali popolni razredi.

Z dodajanjem strokovnih predmetov je gimnazija postala izobraževalna ustanova za poklice, ki so zahtevali širše znanje. V začetku osemdesetih let se je uvedlo usmerjeno izobraževanje. *Kar dobro desetletje je trajalo, da se je usmerjeno izobraževanje pokazalo za zgrešeno, in gimnazije so ponovno začele dobivati vlogo splošnoizobraževalnih ustanov, ki dajejo podlago za univerzitetni študij.*¹⁷ I. gimnazija v Celju si je svoj status pridobila med prvimi.

*Leta 1996 je bil sprejet Zakon o gimnazijah, ki ureja izobraževanje v splošnih in strokovnih gimnazijah ter po opravljeni maturi omogoča nadaljevanje izobraževanja na univerzi in v visokem šolstvu.*¹⁸

¹⁴ Celjski zbornik 1958, str. 58.

¹⁵ Celjski zbornik 1958, str. 60.

¹⁶ Celjski zbornik 1958, str. 60.

¹⁷ Ivanka Zajc Cizelj, Inventarji 10, I. gimnazija v Celju 1808–1975 (Celje: Zgodovinski arhiv Celje, 2005), str. 13–14.

¹⁸ Zajc Cizelj, str. 13.

Gimnazijo je v šolskem letu 2004/2005 obiskovalo 1065 dijakinj in dijakov, ki so bili razdeljeni v 35 oddelkov (splošnih, klasičnih, glasbenih, športnih in kombiniranih). V njih je poučevalo 65 profesorjev in profesorice.¹⁹ 34 profesorjev in profesorice je tudi bivših dijakov.

Leta 2008 bo I. gimnazija praznovala častitljivih 200 let in nanjo smo res lahko ponosni.

Slika 4: I. gimnazija v Celju, 2005 (foto: Branko Bezgovšek)

¹⁹ Zajc Cizelj, str. 14.

5. RAZISKAVA ANKETE

5.1 DOPIS

Na naslednji strani je dopis, ki smo ga poslale današnjim učiteljem, nekoč dijakom naše gimnazije.

DELUJE ŽE OD LETA 1808,
KMALU PA BO PRAZNOVALA
200-LETNICO

GIMNAZIJA V CELJU

Celje, 10. 11. 2005

Spoštovani!

Smo Tina, Mojca in Alja, dijakinje drugega letnika I. gimnazije v Celju. Prijavile smo se na razpis za raziskovalne naloge Mestne občine Celje. Naslov naše naloge je *Včeraj dijak – danes učitelj* in je povezana z 200-letnico naše šole. Verjetno se je še dobro spomnite, saj ste jo obiskovali tudi Vi.

Prosimo Vas za sodelovanje. Raziskati želimo, kako se svojih profesorjev spominjajo tisti bivši gimnazijci, ki so kasneje tudi sami stopili za kateder. Poskusite obuditi čim več spominov in jih predstaviti v besedi ali sliki (fotografije, pesmi, likovno delo, utrinki z ekskurzij ...). Če želite, Vas lahko obiščemo in intervjuvamo. V tem primeru Vas prosimo, da nas čim prej obvestite.

Naš končni izdelek naj ne bi bil le raziskovalna naloga, ampak tudi almanah spominov današnjih učiteljev o svojih profesorjih.

Vašega odziva bomo zelo veseli, saj nam boste zelo pomagali pri našem raziskovalnem delu o delčku zgodovine naše in Vaše gimnazije. Prosimo Vas, da nam svoje spomine pošljete do 20. decembra na naslova:

Za sodelovanje se Vam že vnaprej iskreno zahvaljujemo.

Lep gimnazijski pozdrav

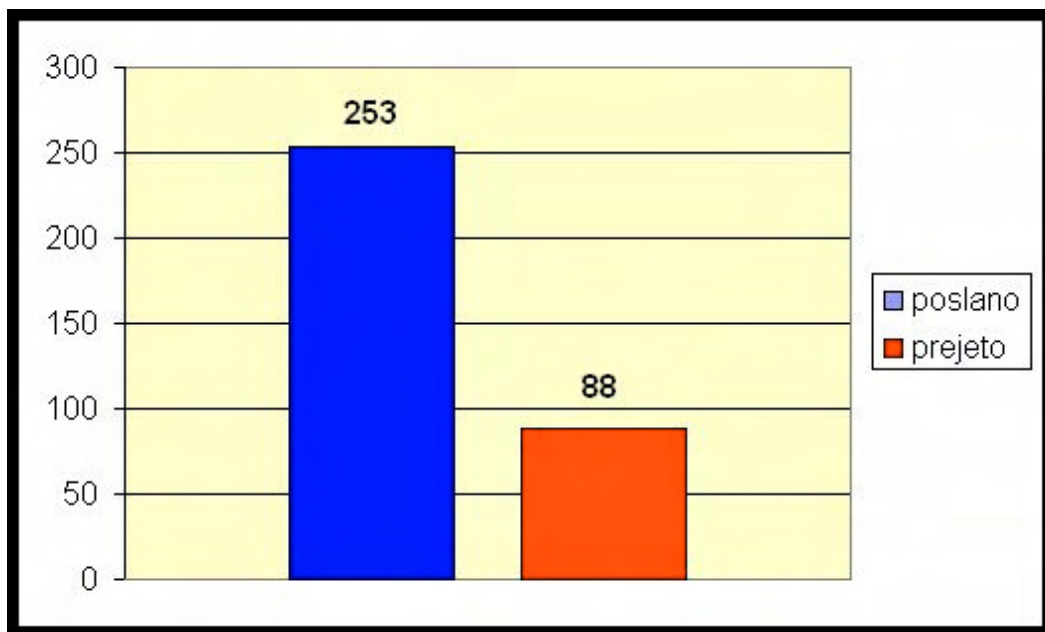
Alja Centnik
Dijakinja
Tina Uršič

5.2 ANKETNI LISTIČ

Učitelji, ki so sodelovali v naši raziskavi, so odgovarjali na vprašanja z anketnih lističev. Z njimi smo dobile osnovne podatke. Še bolj pa smo bile vesele odgovorov z anekdotami in spomini iz srednje šole.

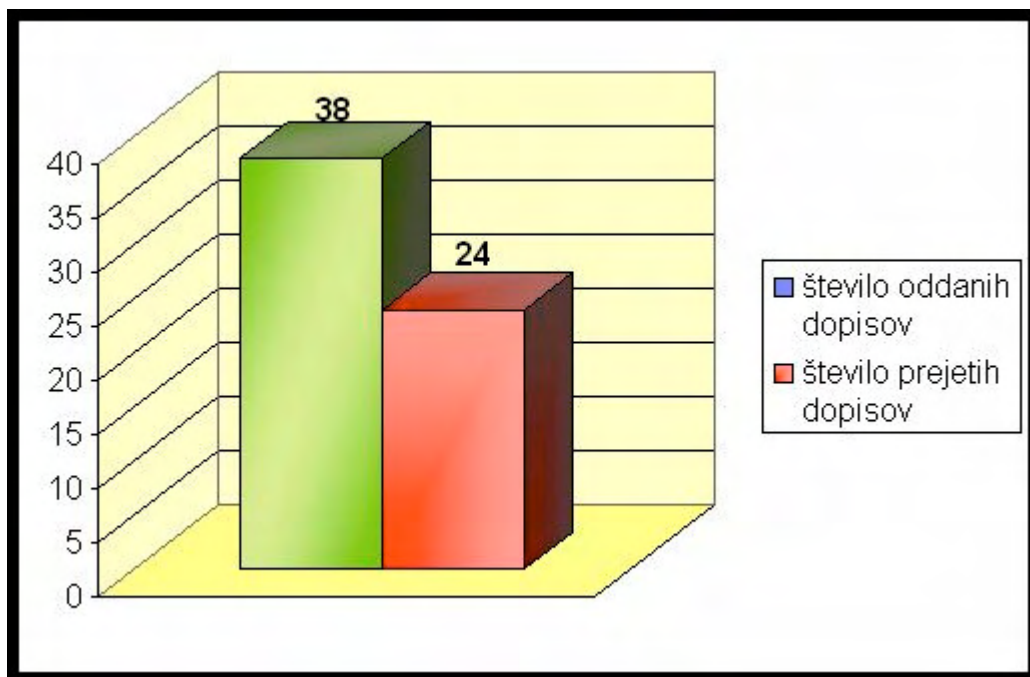
1. Kdo je bil vaš razrednik/razredničarka?
2. Kdaj ste maturirali?
3. Kaj ste študirali?
4. Kaj ste doštudirali?
5. Kaj poučujete? Na kateri šoli?
6. Ali so na vašo študijsko odločitev vplivali tudi vaši gimnazijski profesorji in profesorice? Kateri? Kako?
7. Se danes pri svojem vzgojno-izobraževalnem delu zgledujete po njih? Kako? Kdaj?

5.3 ŠTEVILO POSLANIH DOPISOV IN PREJETIH ODGOVOROV

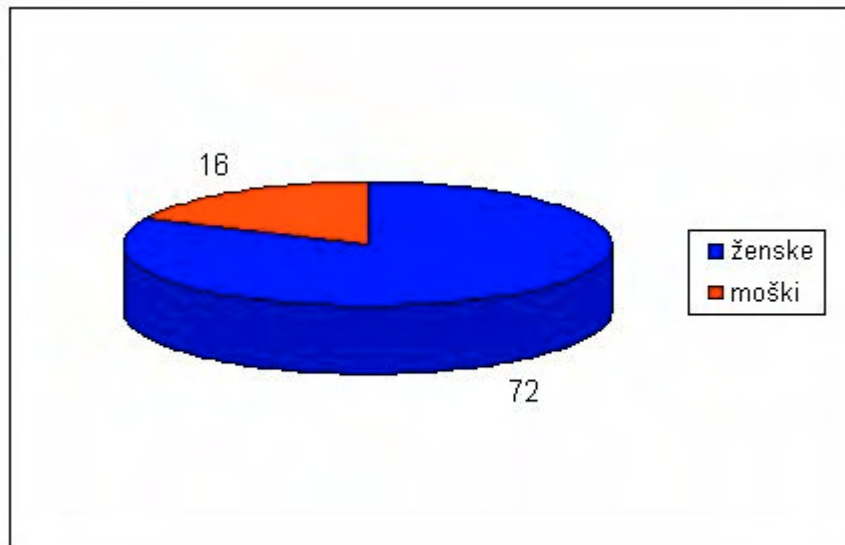
Kot je razvidno iz grafa, smo poslale 253 prošenj za sodelovanje. Nad številom prejetih odgovorov smo bile presenečene, saj smo jih pričakovale več. Najbolj presenetljivo je, da nam ni odgovorila niti polovica učiteljev. Razočaralo pa nas je dejstvo, da smo prejele zelo malo odgovorov prav od učiteljev, ki danes poučujejo na I. gimnaziji v Celju.

5.4 ŠTEVILO ODDANIH DOPISOV IN PREJETIH ODGOVOROV UČITELJEV I. GIMNAZIJE V CELJU

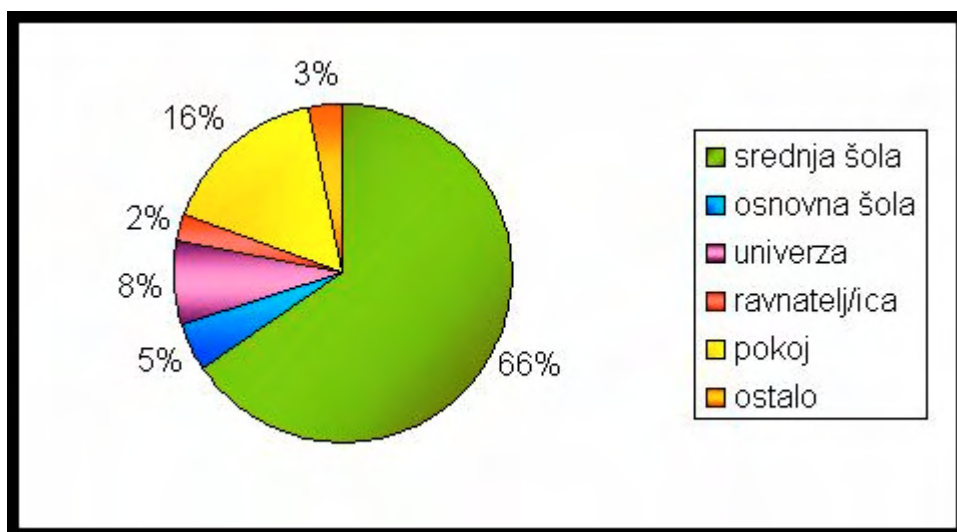
Nad številom prejetih odgovorov smo bile razočarane in hkrati presenečene, saj smo pričakovale, da se bodo naši prošnji za sodelovanje pri raziskovalni nalogi odzvali vsi profesorji naše šole.

5.5 RAZMERJE MED PREJETIMI ODGOVORI ŽENSK IN MOŠKIH

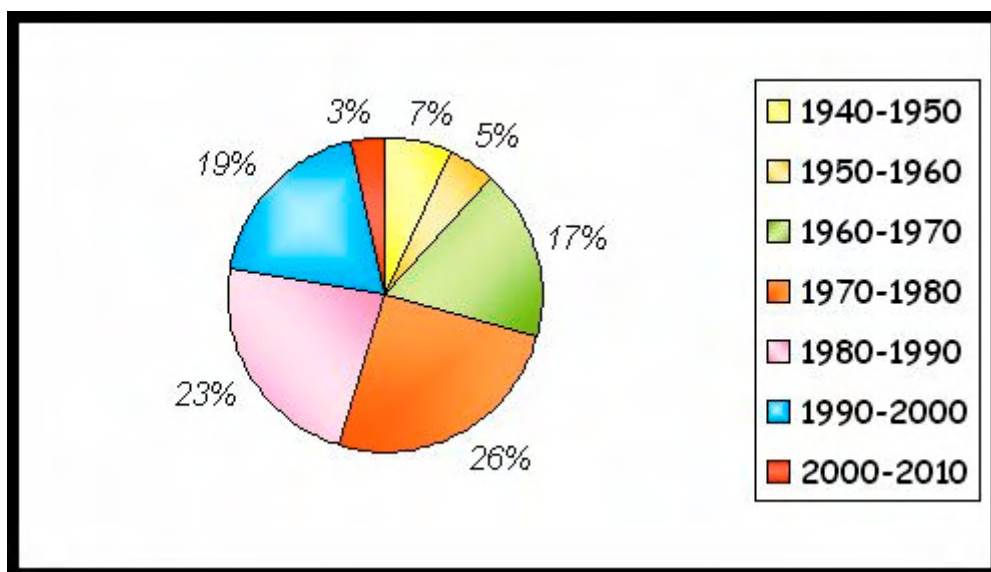
Da smo prejele več odgovorov od žensk kot od moških, nas ni presenetilo, saj smo več prošelj poslale učiteljicam kot učiteljem. Tako razmerje med spoloma smo pričakovale, saj se za učiteljski poklic odloča veliko več žensk kot moških.

5.6 KJE (če sploh še) POUČUJEJO BIVŠI DIJAKI I. GIMNAZIJE V CELJU

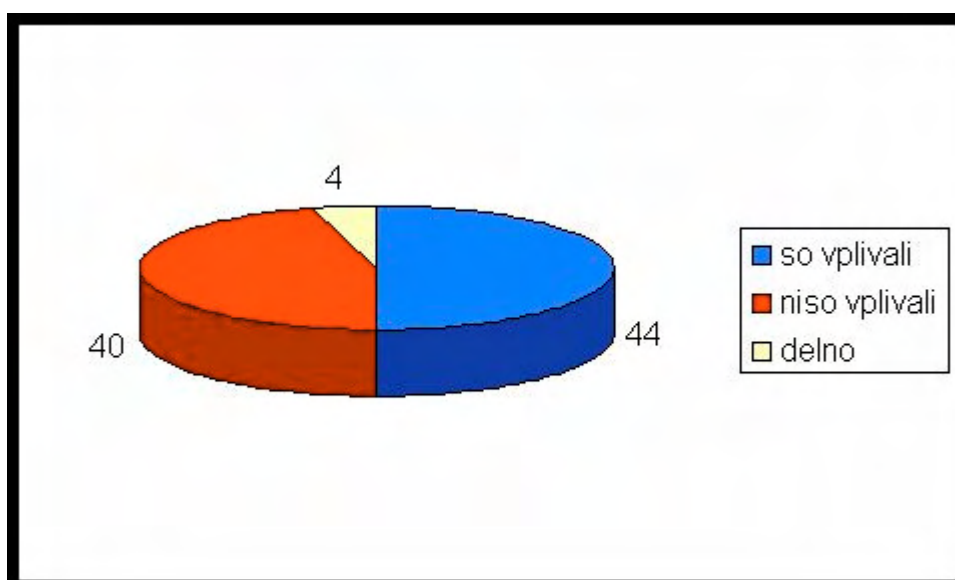
Prejete odgovore smo razdelile tudi po tem, kje so naši anketiranci oziroma intervjuvanci danes zaposleni. Čeprav so vsi po izobrazbi učitelji, te smo pravzaprav iskale, delajo v različnih ustanovah ali pa so že v pokoju. Največji odziv je bil med učitelji, ki poučujejo na srednji šoli, kar 66 % vseh odgovorov. Čeprav je odstotek učiteljev, ki so v pokoju, veliko manjši, smo nad njihovim odzivom prijetno presenečene. Nemara so bili pa zato njihovi odgovori obsežnejši kot od učiteljev srednjih šol. Manjši odziv učiteljev iz osnovnih šol smo pričakovale. V nasprotju s tem pa nismo pričakovale tako veliko odgovorov od univerzitetnih profesorjev. Teh je bilo kar 7 (8 %) in ta številka, čeprav je navidezno majhna, je za nas ogromna. Počaščene smo, da univerzitetnim profesorjem ni vseeno za nas, mlade raziskovalke iz srednje šole. Poleg tega smo dobile odgovora ravnateljev dveh šol. Pod ostalo so v zgornjem grafu šteli učitelji, ki zdaj ne poučujejo, in so zaposleni v državnih ustanovah (npr. Zavod RS za šolstvo).

5.7 ŠTEVILO MATURANTOV V TEM OBDOBJU

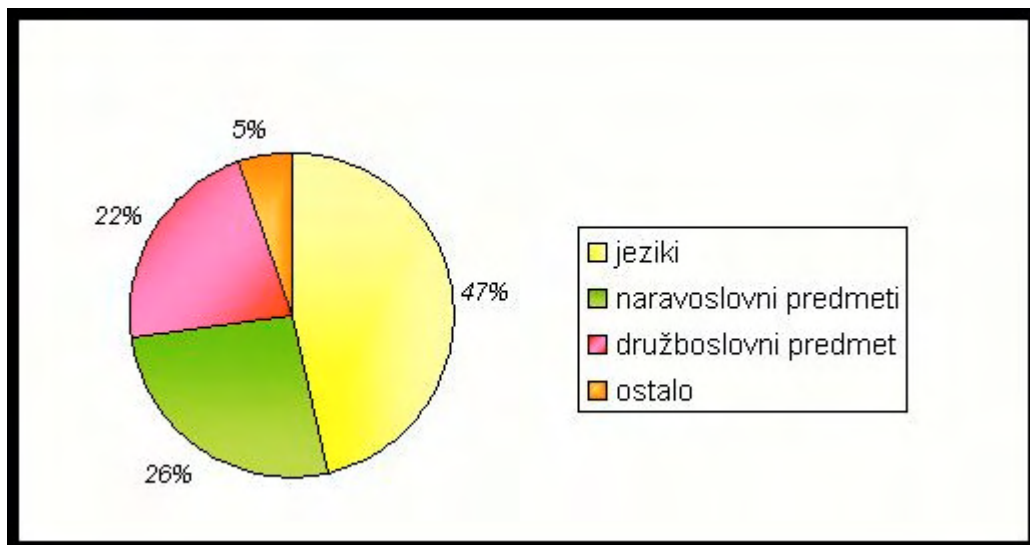
Ugotovile smo, da je največ učiteljev maturiralo v letih med 1970 in 1980. Tik za njimi so generacije, ki so šolanje zaključile med 1980 in 1990. Sledijo dijaki, ki so maturirali med 1990 in 2000, 1960 in 1970, 1940 in 1950 in med 1950 ter 1960, najmanj je seveda tistih, ki so maturo opravili po letu 2000. Podatki kažejo, da so nam najbolj pridno odgovarjali mlajši učitelji. Od starejših učiteljev je bilo manj odgovorov, so pa bili obsežnejši. Veseli nas, da je v naši raziskavi sodelovalo toliko različnih generacij, saj so bili odgovori tako bolj pisani in zanimivejši.

5.8 SO PROFESORJI VPLIVALI NA POKLICNO ODLOČITEV DIJAKOV ALI NE?

Predvidevale smo, da so na poklicno odločitev dijakov imeli njihovi profesorji zelo velik vpliv. Pri anketi pa smo ugotovile, da ni tako. Razmerje je skoraj izenačeno, saj so na 44 zdajšnjih učiteljev vplivali, na 40 pa ne. Štirje so v svojem odgovoru zapisali, da so nanje profesorji le delno vplivali.

5.9 PREDMETI, KI JIH POUČUJEJO BIVŠI DIJAKI

Nad tem, da se je največ bivših gimnazijcev odločilo za študij jezikov, nismo bile presenečene, saj je ta študij že od nekdaj zelo priljubljen. Jeziki, ki so jih učitelji študirali, so: slovenščina, angleščina, nemščina, francoščina, španščina, latinščina, grščina, srbohrvaščina in ruščina. Čeprav vemo, da jeziki spadajo med družboslovne predmete, jih mednje nismo štele, da se razlika med njimi in drugimi družboslovnimi predmeti še bolj vidi.

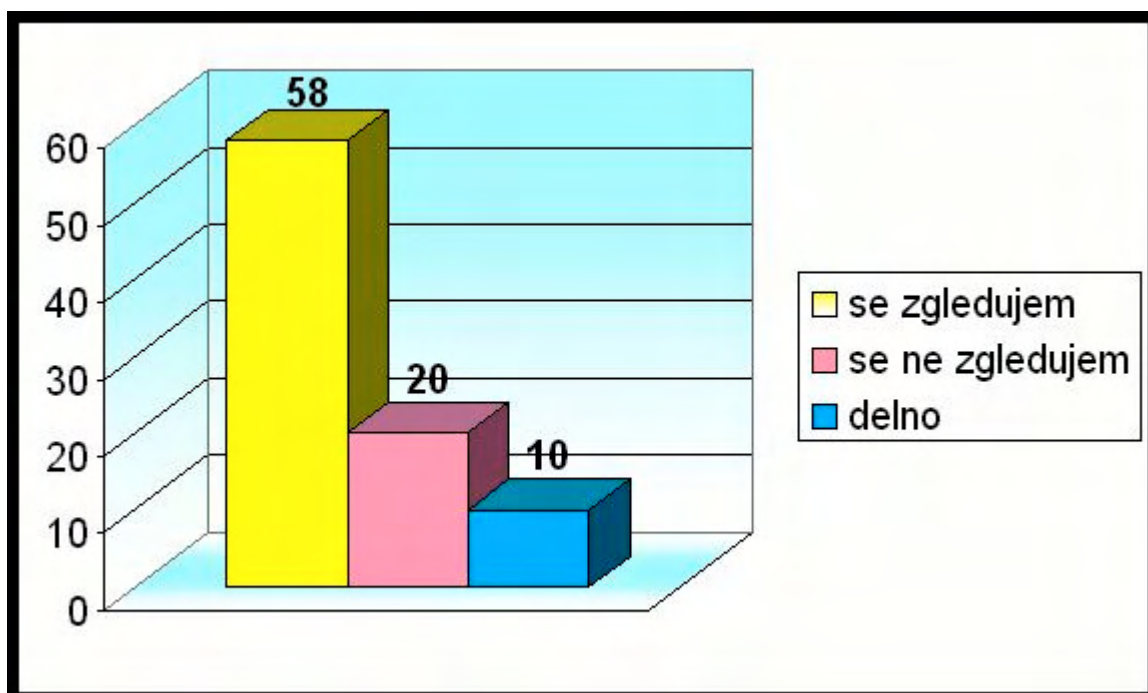
Med naravoslovne predmete smo štele kemijo, biologijo, fiziko, matematiko, medicino, agronomijo, astronomijo in elektrotehniko. Delež teh predmetov je po pričakovanjih precej manjši kot delež družboslovnih.

K družboslovnim predmetom v naši anketi spadajo zgodovina, umetnostna zgodovina, geografija, sociologija, psihologija, filozofija in ekonomija.

Pod ostalo smo štele športno vzgojo, novinarstvo, glasbeno vzgojo in razredni pouk. Za te poklice se je odločilo najmanj učiteljev, kar nas ne preseneča.

Skoraj vsi učitelji so imeli kombinacijo dveh predmetov, zaradi lažje obdelave podatkov pa smo vsak predmet štele zase.

5.10 SE PRI SVOJEM DELU ZGLEDUJETE PO SVOJIH PROFESORJIH?

Kot smo pričakovale, se veliko učiteljev zgleduje po svojih gimnazijskih profesorjih.

5.10.1 KAKO SE ZGLEDUJEJO?

Nemalo učiteljev se dandanes zgleduje po svojih profesorjih iz najstniških let. Tudi učitelji, ki so včasih bili dijaki na I. gimnaziji v Celju, pri svojem poučevanju svoje gimnazijske profesorje »posnemajo«, saj je njihovo poučevanje v njih vzbudilo zanimanje že v gimnaziji. Vrline, ki se jih spominjajo, so sistematičnost, natančnost, doslednost, objektivnost, korekten odnos do dijakov ... Veliko jih po vzoru svojih profesorjev uči za življenje in ne le za ocene. Jezikoslovci širijo besedni zaklad, predstavljajo kulturo držav, v katerih se govorijo jeziki, ki jih poučujejo. Dijakom želijo dati tisto najboljše. Nanje želijo prenesti predvsem željo po odkrivanju novega, jim utirati pot k znanju in oboje povezati z življenjskim optimizmom. Prav tako se tudi pri spraševanju velikokrat spomnijo na svoje profesorje in uporabijo njihov način spraševanja. Navdih jim zagotovo dajejo profesorji, ki so delali s srcem, pri njih so čutili, da poučevanje zanje ni le služba, da svoje delo opravljajo z ljubeznijo, navdušenjem. Svojemu vzgojno-izobraževalnem delu tako še danes dodajajo zanimivosti, ki se posredno in neposredno tičejo snovi.

Kako, kdaj se zgledujete po vaših gimnazijskih profesorjih?

- *Pri razrednih poslih po profesorju Rebeku.*²⁰
- *Gospa profesorica Božena Orožen in gospa profesorica Alenka Goričan: strokovna razlaga, ki je dobra podlaga za nadaljnji študij, vedrina, razumevanje za težave dijakov.*²¹
- *Po profesorju Kozincu, in sicer tako pri podajanju snovi kot tudi odnosu do dijakov; sistematičnost po profesorici Vedenik, praktični nasveti po profesorici Lebar.*²²
- *Dobra pripravljenost na pouk – naravoslovci so imeli pri sebi natančno opisane poskuse, zato so le-ti skoraj vedno uspeli.*²³
- *Profesorico Goričan sem cenila, ker ni nikoli zahtevala učenja jezika na pamet, temveč se ji je zdelo pomembno le to, da si s svojimi besedami slovnično pravilno podal vsebino. To se mi je zdelo vredno posnemanja.*²⁴
- *Profesorica Marija Knez Vedenik – človeški, topel odnos in strokovni pristop, ki je dal dobre rezultate brez posebnih stresov.*²⁵
- *Pri svojem delu se ne zgledujem po enem profesorju, pač pa sem od mnogih »vzela« nekaj dobrega. Ga. Šilc me je prevzela s svojo dobrosrčnostjo in razumevanjem, ga. Fischer me je naučila, da je treba strog pouk vsake toliko časa prekiniti s smehom, ga. Knez Šterbenc nas je navajala k širokemu splošnemu znanju, ga. Omahen k samostojnemu delu (z referati). Vsi ti in tudi drugi pa so me naučili, da mora biti profesor strog, pa vendarle razumevajoč in človeški.*²⁶
- *Še vedno imam svoje fizikalne zvezke iz gimnazije, ki mi pomagajo pri učnih pripravah, še posebej, ker sem šele začetnik na izobraževalnem področju. Poleg tega sem po zgledu profesorja Zlatolasa prevzel delno pridobivanje ustnih ocen. S svojimi izkušnjami pa mi veliko pomaga in svetuje tudi pri pripravi laboratorijskih vaj.*²⁷
- *Gospa Juana Robida je učiteljica, kakršna skušam biti tudi jaz – poštena, naravna, zanimiva, preprosta ...*²⁸

²⁰ Stane Rozman: pisni vir, Celje, 2005.

²¹ Irena Rauter: pisni vir, Šentjur, 2005.

²² Mojca Sendelbah: pisni vir, Celje, 2005.

²³ Jožica Dolenshek: pisni vir, Celje, 2005.

²⁴ Brigita Kobe: pisni vir, Celje, 2005.

²⁵ Mojca Poharc: pisni vir, Celje, 2005.

²⁶ Duška Safran: pisni vir, Celje, 2005.

²⁷ Goran Kosem: pisni vir, Celje, 2005.

²⁸ Polonca Glojek: pisni vir, Celje, 2005.

- *Profesorica Jožica Dolenšek je svoje razredništvo opravljala res s srcem in ne samo po službeni dolžnosti. Pri pedagoškem delu se mi zdi to ena izmed najpomembnejših stvari – da pedagog ne gleda na svojega dijaka ali študenta samo s stališča, katere stvari ga mora naučiti po učnem programu, ampak mu, recimo, nameni prijazen nasmeh na hodniku, vzpodbudno besedo ob neuspehu, si vzame čas, če kdo potrebuje nasvet. Menim pa tudi, da je snov, ki jo pedagog predava, treba podajati z navdušenjem – profesorica Božena Orožen; in to ne glede na to, ali isto stvar predavaš prvič ali morda že dvajsetič. Ne škodi niti kanček humorja, ki ga je znal med svojimi urami samoupravljanja večkrat pokazati profesor Dobnik.*²⁹
- *Da, predvsem po tem, da je treba v razredu nastopati strokovno, profesionalno, kar daje avtoriteto.*³⁰
- *Moram poudariti, da sem nekatera ravnanja profesorjev razumela šele takrat, ko sem sama začela poučevati.*³¹
- *Pri svojem delu je treba uživati in narediti, da uživajo tudi drugi.*³²
- *Hote ali nehote se zgledujem po svojih profesoricah in profesorjih, ki so me navdušili za številna področja znanja, mi dali vedeti, da se v znanju skriva moč, da je s študijem povezan napor in da se lahko skriva v njem veliko veselja do življenja, ki je dosegljivo z izkustvom drugih in z lastnim izkustvom.*³³

²⁹ Zalika Črepinšek (Rančigaj): pisni vir, Ljubljana, 2005.

³⁰ Mojca Utroša: pisni vir, Celje, 2005.

³¹ Marija Gubenšek Vezočnik: pisni vir, Celje, 2005.

³² Milan Dobnik: pisni vir, Celje, 2005.

³³ Marina Tavčar Kranjc: pisni vir, Maribor, 2005.

- *Profesorji so vplivali na moje pedagoško delo. Dobre lastnosti sem poskušala posnemati, manj uspešnih pa se izogibati.*

➤ *PRI NEMŠČINI*

Imeli smo sošolca, ki se je vedno držal na smeh, če je bil nervozen, pa še prav posebej. Bil je sijajen fant. Sedel je v prvi klopi. Zaradi smejočega obraza je imel velike težave pri nemščini, kajti profesorica je bila sveto prepričana, da se smeji njej. Vsako uro smo poslušali: »Ščetinin, spet se smejite. Zakaj se smejite?« Sošolec se nam je smilil. Za posredovanje smo prosili našega razrednika. Ni uspel. Po maturi nam je povedal, da kolegice ni mogel prepričati, da se Peter ne smeji njej, ampak je tako »raščen«.

Poduk meni:

Ko se je kdo smejal med mojimi urami, nisem, ob spominu na Petra, nikoli pomislila, da se smeji meni.

Metodika pouka pri tujih jezikih je bila včasih drugačna kot danes. Lekcije smo se morali učiti na pamet, pred maturo tudi pesmi, ki so bile dolge več strani. Vendar je naša profesorica spraševala te dolge pesmi le učence, ki so imeli pri predmetu najvišje ocene. To se mi je zdelo pravično.

Poduk zame:

Referate iz težjih poglavij fizike sem dajala le najboljšim učencem. Najtežje naloge sem spraševala le odlične in prav dobre učence.³⁴

➤ *PRI LATINŠČINI*

Imeli smo zelo strogega profesorja latinščine. Bali smo se ga. Toda kljub temu je bila latinščina eden izmed mojih najljubših predmetov. Ko sem imela zadnje leto latinščino, sva z mojim stricem doma že prebirala lažje latinske tekste. Za neko šolsko nalogo se najbrž nisem dovolj pripravila ali pa sem imela slab dan, in sem pisala le dobro. Profesor, ta strogi človek, je prišel med pisanjen poprave k moji klopi in mi rekel: »Ja, ali me boš zapustila?« Zaradi presenečenja nisem nič odgovorila. Na koncu leta profesor sploh ni upošteval te ocene.

Poduk zame:

Tudi sama sem enkratne spodrsljaje pri svojih dijakih, in tudi sicer, pozabljala.

³⁴ Jožica Dolenšek: pisni vir, Celje, 2005.

➤ *PRI MATEMATIKI*

Nekaj nalog iz analitične geometrije je bilo v osmem razredu kar težkih. Če smo jih dobili za domačo nalogo, je bilo pred matematično uro veliko prepisovanja. Nekega dne sem eno nalogo rešila samo jaz v razredu. V tem primeru ni bilo prepisovanja, ampak se je šel sošolec Niko profesorju opravičiti za ves razred. Profesor je opravičilo sprejel, vendar kakor da ni razumel, da je bila naloga res težka. Vidno mu je bilo hudo. V popolni tišini je hodil po razredu in tu in tam vprašal kakšnega učenca, če je rešil nalogo. Vsi odgovori so bili ne. Na koncu je vprašal tudi mene. Rekla sem da. Potem je med korakanjem po razredu še vedno prizadet govoril, naj nikar ne gremo študirat matematike, kajti poučevanje matematike je prehudo delo. Dvignila sem roko in rekla: »Ja, kdo bo pa potem učil matematiko?« Profesor je prišel k moji klopi, me svetlo pogledal in rekel: »Vi pa le pojdite na matematiko.«

Poduk zame:

Lahko se zgodi, da nihče v razredu ne zna rešiti naloge. Ne gre le za lenobo.

➤ PRI GEOGRAFIJI

V osmem razredu smo imeli pri geografiji tudi nekaj geologije. To področje me je zelo zanimalo, zato sem doma prebiral dodatno literaturo, iz katere sem se naučila veliko več, kot je bilo treba znati za šolo. Nekega dne sem bila vprašana za oceno. Eno vprašanje so bile meje Panonskega morja. Naštevala sem ne le vasi, ampak nagajivo tudi majhne zaselke, ki jih profesorica ni mogla poznati, jaz pa sem bila tam rojena. Profesorica se ni spuščala v preverjanje mojih navedb. Mojo vnemo je prekinila z: »Dovolj. Dovolj.«

Poduk zame:

Pozitivno sem sprejela, če je dijak povedal več, kot je bilo v učbeniku. Nagradila sem ga.

➤ PRI KEMIJI

Naš profesor kemije je bil izreden eksperimentator. Snov pa je podajal na zelo visoki ravni. Pri pouku je bilo takole: tisti, ki smo se zanimali za kemijo, vsaj profesor je tako domneval, smo v kemikalnici sedeli v prvi in drugi klopi. Nikoli nismo bili vprašani za oceno, a smo imeli v redovalnici najvišje ocene. Tisti pa, ki so sedeli zadaj, so med kemijo lahko počenjali, kar so hoteli, le preglasni niso smeli biti. Ocene pa so imeli dve ali tri, nihče ena. Čeprav sem sedela v prvi klopi, kemije nisem kaj dosti razumela. Rada pa bi jo. Včasih sem po uri profesorja kaj vprašala. Tega je bil zelo vesel. Naredil mi celo predavanje. Toda zmeda je bila potem pri meni še večja. Vseeno je profesor vzbudil v meni zanimanje za kemijo. Saj sem v prvem letniku na univerzi prostovoljno hodila na predavanja iz kemije

Poduk zame:

V razredu je treba delati z vsemi učenci. Vsi morajo biti pri tekoči stvari.

V mojih gimnazijskih letih smo imeli pouk tudi ob sobotah. Naš profesor kemije je vedno pripravljaval poskuse za pouk ob nedeljah, ker je imel tedaj mir. Včasih je poskuse ob nedeljah

pripravljaj tudi profesor fizike. Če si šel v nedeljo mimo gimnazije, je zagotovo gorela luč v kemikalnici, včasih tudi v fizikalnici.

Tega sem se navzela tudi jaz. Ko sem bila profesorica na gimnaziji, sem rada hodila ob nedeljah popoldne v fizikalnico eksperimentirat. Tedaj je bila fizikalnica nasproti kemikalnice. Profesor kemije je vsakič prišel pogledat, kaj delam. Neke nedelje me ni bilo v fizikalnico. Takoj zjutraj, v ponedeljek, je prišel kemik v zbornici k meni in mi rekel: »Včeraj vas pa ni bilo v fizikalnici. Kako boste pa ta teden učili, ko niste pripravili nič poskusov? Veste, kolegica, če se ne boste pripravljali za pouk, boste slaba učiteljica.«³⁵

Slika 5: 4. d-razred, razredničarka Jožica Dolenšek (stoji), leto 1964

³⁵ Jožica Dolenšek: pisni vir, Celje, 2005.

6. SPOMINI NA PROFESORJE

Sledijo predstavitve profesorjev, ki so v prejetih odgovorih največkrat omenjeni. Nekateri od njih so dijakom ostali v zelo lepem spominu, drugi pa malo manj.

6.1 MARIJA KNEZ

Izjemna profesorica angleščine in nemščine, ki je na I. gimnaziji maturirala leta 1955, je mnogim dijakom ostala v spominu kot stroga, vendar topla oseba, ki je bila pri svojih urah izredno sistematična in dosledna, za bodoče življenje jih je oborožila z zelo dobrim znanjem jezika.

Pohvalil bi še profesorico Marijo Vedenik Knez, ki mi je približala angleški in nemški jezik, ki ju zelo solidno obvladam še zdaj, kar mi neredko koristi, pa čeprav sem bil in sem še izrazito 'naravosloven' tip človeka.³⁶

S svojim pristopom k delu in odnosom do predmeta je marsikoga navdušila za študij teh dveh germanskih jezikov. Njeno poučevanje, zlasti kombinacija strogosti, doslednosti in miline ter popustljivosti v pravem trenutku, predvsem pa širokega znanja in vedenja, je zagotovo še danes mnogim za zgled. Predvsem pa je bila poštena in razumela je, da ima lahko tudi dijak »slab dan«.

Včasih je bilo tako, da kakršen je bil odnos profesorja do učenca, tak je bil tudi odnos učenca do profesorja. Če si dobil negativno oceno, si se usedel v klop in učitelj ni dajal nikakršnih komentarjev. To sem pri njih zelo cenila, zato sem tako delala tudi sama.³⁷

Nekoč smo ji v vazo na katedru nastavili namesto rož nekakšne trnove veje, ki smo jih natrgali kar pred gimnazijo, in čakali na njeno reakcijo. Bila je resnično užaljena, mi pa smo to dejanje iskreno obžalovali. Za svoje delo z dijaki si ni zaslužila trnja. Dobiti bi morala najlepše rože.³⁸

Sama je o svojem poučevanju povedala tole:

Ko sem bila nekoč v bolnišnici, mi je zdravnik rekel, da gimnaziji najbolj zameri to, da ga ni naučila nobenega tujega jezika. Sama menim, da sem bila stroga profesorica, vendar sem dobro razlagala. Zgledovala sem se po svojih profesorjih. Menim, da mora biti profesor vedno biti pripravljen, da ga bodo dijaki kaj vprašali. Sama sem jih zelo pogosto vprašala, če imajo v zvezi s snovjo kakšno vprašanje. Sprva jih niso imeli (tu se lepo vidi, kako Slovenci nočemo komunicirati), ko pa se je neki dijak opogumil in me vendarle vprašal, sem taisto vprašanje zastavila celemu razredu. Odgovora nanj ni poznal nihče. Od takrat dalje je bilo vsako uro več vprašanj, saj so dijaki menili, da bo tako hitreje minila ura. Pa vendar mi s tem, da sem odgovarjala na njihova vprašanja, ura ni »šla v nič«, saj sem ta vprašanja potem jaz spraševala njih pri ocenjevanju.³⁹

³⁶ Stane Ravnak: pisni vir, Celje, 2005.

³⁷ Marija Knez: pisni vir, Celje, 2005.

³⁸ Adriana Požun Pavlovič: pisni vir, Celje, 2005.

³⁹ Marija Knez: pisni vir, Celje, 2005.

S svojim delom je bila redko zadovoljna, saj je menila, da bi se še vedno dalo narediti boljše. Na nemirne dijake gleda razumevajoče, saj so nekateri že po značaju živahni. Sama se je v gimnaziji zelo rada prepirala s profesorji. Bila je jezikava. Včasih je bilo ocenjevanje iz vedenja (od 1 do 5). Njeni starši so vedno najprej pogledali vedenje. Najljubši so ji zagotovo bili odmori. Takrat so v razredu imeli »šov«. Oponašali so profesorje – in to jim je bilo še posebno v veliko veselje. Spominja se tudi zavetišča, kamor so zgodaj zjutraj prihajali vozači, ki so v šolo prihajali že ob šestih. Od desetega leta je vsak dan vstajala ob peti uri. Najbolj se je zabavala pri predvojaški vzgoji, ki jo je štiri leta imela na gimnaziji in dve leti na višji gimnaziji. Pouk je bil v srbohrvaščini. Stati je morala mirno in znati si moral sčistiti puško. Če nisi znal Morzejeve abecede, nisi vedel, da si vprašan, in če se nisi takoj vstal, si dobil oceno ena. Učila se je tudi o protiatomski zaščiti.

Slika 6: Profesorski zbor leta 1993 (tretja z leve v prvi vrsti prof. Marija Knez)

Enkrat je pobegnila s športnega dneva. To je bilo v 3. razredu nižje gimnazije. Šli so na pohod iz Celja proti Laškemu, in ker se ji je zdelo to predaleč, je zbežala. Včasih so pozimi bile epidemije gripe. Takrat je imel razred tri proste dni, saj je manjkalo več kot pol dijakov, nekateri, ki so manjkali, v resnici niso bili bolni, pa vendarle so ostali doma. Huje je bilo, če so te poslali k zdravniku, ta pa ti je dal ricinusovo olje – potem se je pa videlo, kdo je bil zares bolan in kdo ne. Včasih so bile kazni strožje. Za ukorom razrednika, profsorskega zbora in ukorom ravnatelja je sledila izključitev. Eno ali dve leti starejši dijaki od nje so bili tik pred maturantskim plesom izključeni, ker so zaradi Kidričeve smrti šli popivat v Turško mačko. Meni, da je »špricanje« konflikt med profesorjem in dijakom. Nobenega »špricanja« ne bi bilo, če bi bil odnos med profesorjem in dijakom boljši. Konflikt med dijakom in profesorjem bi morali profesorji razumeti, dijak pa bi moral biti tudi pošten do profesorjev. Sama bi tolerantnost pri izostajanju ukinila.

Od nekdanj so jo zanimali tuji jeziki. Sprva ni imela jasnega cilja, kaj želi postati, vedela je le, da mora biti nekaj v zvezi z jeziki. Rešitev je bil turizem, ker v šoli ni želela poučevati. Pa vendarle se je obrnilo drugače. Po diplomi je šla v Anglijo. Ko se je vrnila domov, jo je teta prepričala, naj poskusi učiti. Službo je dobila za eno leto. Vzljubila je otroke in danes je zelo zadovoljna, da je postala to, kar je, saj je kot profesorica imel »rezultate dela« vedno na dlani.

Meni, da so mladi najmanj pokvarjeni. Njen moto: V vsakem človeku je treba poiskati nekaj dobrega.

6.2 FRANCE JESENOVEC

Profesor France Jesenovec, prava dobričina in povrh še pravi poliglot.

To njegovo lastnost smo dojmeli, in kadar nam je šlo za nohte, s pridom izkoriščali. »Gospod profesor, včeraj sem nekje prebral tujko, ki je ne razumem.« Seveda je bil prevod že v naslednjem trenutku na dlani. A kaj, ko smo tudi drugi imeli »težave« s tujkami, ki smo jih pod klopjo iskali v slovarju. Čas, namenjen spraševanju, je v obojestranski angažiranosti minil, kot bi mignil, in ura se je prevesila v razlago nove snovi. Škoda le, da smo literaturo obravnavali bolj bibliografsko in manj esejistično.⁴⁰

Njegovo znanje je bilo v očeh mnogih dijakov neizmerno. Izstopal je po svoji zdravi pameti.

Anekdota

Za maturo smo morali napisati seminarsko nalogo. Ko se je bližal čas oddaje nalog, smo bili skoraj vsi v časovni stiski. Slučajno je tisti čas razsajala gripa. Takrat je bila praksa, da če je manjkalo več kot pol razreda, naslednji dan ni bilo pouka. Ker nas je bilo nekaj preveč v šoli, smo jih nekaj določili, da so odšli domov. Naslednji dan smo imeli vsi prosto. Čez dva dni nas je bilo spet preveč v razredu. Takrat smo se drugi žrtvovali, da je bila v šoli samo manjšina. Trije sošolci, ki smo odšli, smo se zatekli v študijsko knjižnico in tam prebirali časopise. Profesor Jesenovec, ki bi moral imeti slovenščino v našem razredu, je prišel naravnost v knjižnico, ker je pouk odpadel. Spogledali smo se – kaj sedaj? Odločili smo se, da ga bomo vljudno pozdravili, potem pa bo, kar bo. Profesor nam je vljudno odzdravil in ni rekel ničesar. Tudi kasneje ni bilo nobenih posledic. Še danes ne vem, ali nas je prepoznal ali ne. Vsekakor sem tudi sam kasneje zadržal zase, če sem opazil kakšno majhno napako pri svojih dijakih, ker sem si zapomnil, da je to zelo lepo.⁴¹

Mnogi še danes uporabljajo njegove slavistične nauke, saj jim jih je neizmerno rad govoril. Učil je za življenje in ne za ocene. Pri njegovih urah so se za vse življenje naučili ogromno tujk, latinskih pregovorov in »uporabne« slovenščine. Še danes se mnogi spominjajo tega, da ne »vlagamo truda«, ker vlagamo paprike in kumarice, mi pa se »trudimo«, ali da se »tega tiča to ne tiče«. Njegove ure so bile zabavne. Vedno si je izbral eno dijakinjo za »pomočnico«, jo poklical k tabli in ob njenem zapisovanju razlagal snov in anekdote, ki jih nikoli ni zmanjkalo.

Ni prenesel učenja na pamet. Vedno nas je opozarjal, da nimamo glav za občudovanje v zrcalu, ampak za razmišljanje.⁴²

⁴⁰ Slavica Pečnik: pisni vir, Celje, 2005.

⁴¹ Milan Dobnik: pisni vir, Celje, 2005.

⁴² Damjana Videnšek Grčar: pisni vir, Celje, 2005.

Spominjam se, da je bila pri uri slovenskega jezika vprašana dijakinja Romana, bilo je govora o Odiseji. Ko se je Odisej po desetih letih tavanja vrnil na Itako, je ugotovil, da je tam tujec in se je preoblekel v berača ... Romana se je zmotila in rekla »slekel« namesto preoblekel. »Kaaaaj?« je zarjovel učitelj. »Samo to vam gre po betici. Vi bi radi, da bi vas nekdo zdaj slekel!« In učitelj France Jesenovec je bil izredno cenjen, zelo razgledan, pravičen, vsi smo ga imeli zares radi in bil je moj razrednik štiri leta. Zaradi njegove izjave se ni nihče razburjal, danes bi posledice hitro občutil.⁴³

Slika 7: Matura prof. Alojza Zlatolasa, leto 1964 (sedijo od leve proti desni: 3. prof. J. Rotar, 4. prof. S. Modic, 5. prof. S. Baša, 6. ravnatelj prof. I. Grobelnik, 7. prof. F. Jesenovec, 8. prof. S. Videnšek; 2. vrsta: prvi z desne prof. A. Zlatolas)

Kolikokrat se spomnim nanj, ko me dijak ali dijakinja vpraša: »Prosim, ali me spustite pet minut pred zvonjenjem od pouka, ker...« Odgovorim, kakor je odgovoril moj profesor: »Ne, ne morem!« Kako presenečeno me pogledajo mlade oči. Po navadi se nasmejim in rečem: »Ne morem te spustiti, ker tukaj ni nihče privezan, lahko ti pa dovolim!«⁴⁴

Bil je duhovit, čeprav je včasih rekel dekletom koze ali kaj podobnega, ampak niso mu nič zamerile.

Vsi moji sošolci se na obletnicah spominjajo njegovih ur, ker je mene klical k tabli kot »Carmen, carmenis, neutrum, pridite k tabli!« in ob splošnem smehu dodal: »Pa nikar se ne smejte, kozica, če vas kličem pesem, ki je v latinščini srednjega spola!« Domišljala sem si, da je bilo to zaradi mojega imena, latinskega izvora, sošolci pa so trdili, da so »krive« moje dolge noge in minica, ki je bila takrat v modi.⁴⁵

⁴³ Alojz Zlatolas: pisni vir, Celje, 2005.

⁴⁴ Damjana Videnšek Grčar: pisni vir, Celje, 2005.

⁴⁵ Carmen Deržek: pisni vir, Celje, 2005.

Fantje so bili včasih nesramni, saj so mu večkrat »podtaknili«, ko je gledal domače branje, tudi športne rezultate in kemijske formule.

Bivši dijaki ga imajo v spominu kot izjemno bistrega, razgledanega in duhovitega človeka. Slovenščino kot materni jezik jim je znal res priljubiti. In znali so jo, čeprav se jim je ni bilo treba veliko učiti. Slovensko književnost je razlagal v širokem zgodovinskem in evropskem literarnem okviru. Bil je dober stilist, zelo občutljiv za jezik. Dijake je učil kritičnega odnosa do jezika. Pregarjal je nekatere, še danes pogosto uporabljene zveze, na primer: vlagati trud, brez da bi, odporen na, zaradi tega in druge. Njegovih ur so se veselili, saj je prinesel v razred duhovno veličino in sproščenost.

Čeprav je že pokojen, mnoge spremlja na njihovi poklicni poti.

6.3 NIKA ŠILC

Dijake je prevzela s svojo dobrosrčnostjo in razumevanjem. Snov je razlagala skrbno in natančno, predvsem pa je bila pri svojem delu zelo vztrajna. Marsikomu se je matematika prikupila zaradi nje, njenega poučevanja. Njena natančnost se kaže tudi v tem, da je bila v razredu, ko je pozvonilo. Z dijaki je vso uro trdo delala, saj je menila, da imajo dijaki pravico do kakovostnega pouka vsako uro, in to 45 minut.

Slika 8: 60-letnica prof. Jožeta Rotarja leta 1975 (z leve prof. Dane Hriberšek, Nika Šilc, Zvezdana Knez Šterbenc, prof. Julka Marinič, prof. Jože Rotar)

*Matematika ni bila nikoli moj najljubši predmet, ker sem imela rada jezike, toda naša nova razredničarka je tako skrbno razložila snov in bila natančna in vztrajna, da se mi je predmet prikupil. Fizika pa je prav zaradi nje postala moj tretji maturitetni predmet.*⁴⁷

*Profesorica Šilc me je učila fiziko. Pri njej smo naredili veliko vaj iz fizikalnega priročnika. Tudi njo smo imeli radi. Bila je zanimiva, ker je ohranila dolenski dialekt, kar se je še posebej opazilo, če je koga glasno okregala, približno takole: »Koga pa si vi mislite ...«*⁴⁸

6.4 ZVEZDANA KNEZ ŠTERBENC

V zelo lepem spominu je dijakom ostala tudi profesorica Zvezdana Knez Šterbenc, žal zdaj že pokojna. Sprva se je prenekateremu dijaku zdelo neizprosno trda, kasneje pa so ugotovili, da je to profesorica z izjemno intelektualno širino. Dijake je učila, da so red, disciplina, vztrajnost in natančnost pri delu zelo pomembne lastnosti, da je znanje kvaliteta, ki je ni mogoče nadomestiti z nobeno drugo, in da ga človek nikoli ne pridobi do konca, ampak ga je treba dograjevati vse življenje. Opozarjala je na nevarnost človeške majhnosti, pritlehnosti in zaplotništva. Pogosto je poudarjala medsebojne človeške vezi in odprt ter pošten odnos do ljudi. Zнала je pohvaliti, a tudi pograjati, da se je človek zamislil. Učila je iznajdljivosti, hitrega reagiranja in odgovarjanja ter povezovanja snovi. Pri geografiji je zahtevala dosledno spremljanje poročil in branje časopisov ter vse vestno preverjala vsako uro. Za popolno neznanje si si prislužil podmornico in ne negativne ocene. Zato je bila pot do pozitivne ocene precej daljša in napornejša. V svoji redovalnici je imela za ocene svoje »znake« in le razredni predsednik je enkrat na konferenco lahko vprašal za ocene, ki pa niso bile vselej enake, saj so bili tudi znaki (hišice, podmornice ...) včasih slabo čitljivi. Če si pri njej dobil 1, si jo zelo težko popravil. Do 1/2 si že prišel, dlje pa ... Tudi pri ocenah 5, 5, 5, 4/5 si bil vprašan še za 5. Čeprav je strogo ocenjevala, zaradi česar so se je dijaki bali, so bila njena predavanja zanimiva.

*V četrtem letniku sem morala za 5 naštudirati »konverzibilnost«, in sem jo tudi dodobra naštudirala. To je profesorica vedela in me ni nič vprašala ter zaključila 5. Bilo je res pošteno.*⁴⁹

Dijakom je naučila, kako iz množice gradiva izluščiti bistvo, popeljala jih je v svet raziskovanja, saj so pri njej izdelovali prve seminarske naloge.

⁴⁷ Marinka Šušter Marovt: pisni vir, Celje, 2005.

⁴⁸ Vlasta Pospoh Fischer: pisni vir, Celje, 2005.

⁴⁹ Vlasta Pospoh Fischer: pisni vir, Celje, 2005.

Po njeni zaslugi se nas je nekaj udeležilo raziskovalnega tabora v Prekmurju. To so bili začetki moje raziskovalne dejavnosti, ki sem ji zvesta še danes, ko takrat pridobljeno znanje in znanje, ki sem ga pridobila z večletnimi izkušnjami, prenašam na mlajše generacije, ki jih usmerjam v raziskovalno dejavnost.

Kot anekdoto naj omenim še dogodek, ki je izoblikoval moj odnos do podpisovanja različnih dopisov. Ker sem bila predsednica geografskega krožka, sem morala podpisati nek dopis, ki mi ga je profesorica prinesla. Ker je opravila delo namesto mene in sestavila dopis, sem bila prepričana, da je moja naloga, da hitro podpišem in gre dopis lahko naprej. A glej ga, zlomka! Takoj ko sem podpisala tisto pisanje, me je profesorica vprašala, kaj sem podpisala. Tega pa nisem vedela. Kar precej hudih besed je bilo izrečenih, ko me je poučila, da je vedno treba prebrati, kar podpisuješ, saj bi lahko na dopisu pisalo vse mogoče. Ta dogodek je tako živo ostal v mojem spominu, da še danes, ko moram kaj podpisati, preberem cel dopis, tudi drobn tisk; kar včasih vzame veliko časa, se pa splača.⁵⁰

⁵⁰ Jana Draksler: pisni vir, Celje, 2005.

6.5 JELENA TOMANIĆ

Profesorico angleščine imajo nekateri v dobrem, spet drugi v manj dobrem spominu. Bila je zelo stroga, zahtevala je veliko učenja na pamet, kar njene bivše dijake moti, saj menijo, da so se angleščine zaradi tega bolj malo naučili.

V vseh svojih življenjskih izkušnjah nikoli nisem srečala take negativne osebnosti, kot je bila ta profesorica angleščine, poleg tega pa nas nič naučila in nam je zasovražila jezik, ki je danes med najpomembnejšimi .⁵¹

Bila je tudi mentorica pevskega zbora. Včasih je k uri angleščine prinesla besedila angleških pesmi. Tega so bili dijaki seveda veseli, saj takrat ni bilo spraševanja. Kadar je spraševala, je dostikrat spregovorila znameniti stavek: *»It's hardly enough for two.«*

Najbolj mi je ostalo v spominu slovo profesorice Tomanić od svojih kolegov ob upokojitvi, ko sem sama bila na začetku učiteljevanja. Poslovala se je s čudovitim recitalom svojih pesmi.⁵²

Slika 9: 3. c-razred, leto 1968 (prof. Jelena Tomanić stoji, prva vrsta druga od desne proti levi prof. Metka Gradišnik)

⁵¹ Diana Broz Košir: pisni vir, Celje, 2005.

⁵² Adriana Požun Pavlovič: pisni vir, Celje, 2005.

6.6 MARIJA KASTELIC

Tudi prof. Marija Kastelic je, sicer na »svoj način«, ogromno naučila, tako da so njeni dijaki na fakulteti pri matematiki »razturali«. Nikakor ni mogla razumeti, kaj je pri pouku fizike za večino dijakov tako nerazumljivega. Mnogi so se je od vseh profesorjev najbolj bali. Čeprav je bila drobna, nežna, ženska črnih las, zelo mehka tudi po duši, si je, ko je vstopila v razred, nadela teman, osoren videz. Kadar je spraševala, je poklicala k tabli po priimku, ki ga je tako hitro izgovorila, da ji je dobesedno »zletel« iz ust in bil seveda skorajda nerazumljiv.

Slika 10: Pariz, leto 1972 (z leve prof. Mira Gričar, prof. Marija Kastelic, prof. Tanja Predan Knez (v belem plašču), prof. Jožica Dolensšek)

Ob takih priložnostih nam je praviloma zaldenela kri v žilah. Spominjam se nešteti zadreg, stisk, tudi solza in jeze zaradi matematike. Moja sošolka in dobra prijateljica je imela tako rekoč vsako konferenco grajo. Ko je že zdavnaj končala gimnazijo, je nekoč srečala profesorico Kastelic v trgovini in med pogovorom ji je profesorica z obžalovanjem v glasu rekla: »Kaj sem vam kdaj dala kakšen popravni izpit?«⁵³

Pa vendarle sta se včasih med poučevanjem razodeli njeni notranja mehkoča in človečnost, sicer skrbno skriti pod narejeno neprijaznim obnašanjem.

Ko je ves razred želel na koncert Andreja Šifrerja, smo jo šli prositi, če nas oprostí matematike, da bomo lahko pravočasno prišli na koncert. »A Šifrerja bi šli poslušat?« je rekla. »Aha, on je napisal tisto lepo 'Vsi ljudje hitijo' za Neco Falk. No, kar pojdite!«⁵⁴

⁵³ Adriana Požun Pavlovič: pisni vir, Celje, 2005.

⁵⁴ Adriana Požun Pavlovič: pisni vir, Celje, 2005.

Ob koncu leta je vedno zaključevala navzgor, kar je bilo po vsem, kar so dijaki prestali pri urah, pravi dar. Pravili so ji Kastela.

6.7 BOŽENA OROŽEN

Božena Orožen, profesorica, ki je s svojo ljubeznijo in predanostjo do slovenskega in ruskega jezika marsikoga navdušila za ta dva čudovita slovanska jezika. Učne ure je znala popestriti z zgodbami o literarnih junakih. Dijakom je približala slovensko in rusko literaturo, jih uvajala v svet dramatizacije, tekmovanj ... Bila je »zlata učiteljica«, ki je znala na svoje dijake prenesti ljubezen do slovenskega jezika.

Kot najstnikom se nam je gotovo zdelo marsikdaj odveč, kar smo se morali učiti. Vendar nas je marsikdaj »gnalo« zavedanje, kako razočarana bo »tovarišica profesor«, če bomo jecljali in ovinkarili.⁵⁵

Slika 11: Prof. Božena Orožen (na sredini) na Rabu leta 1948

Mnogi so bili sprva prepričani, da je Rusinja, saj pri urah ruščine skoraj ni spregovorila slovensko. Njene ure so bile, kot bi vstopil v zakladnico znanja. Ne samo da je imela neizmerno veliko znanja, ampak ga je tudi vsak trenutek razdajala mlajšim generacijam z žarom, ki ga ni mogel prezreti še tako malo zainteresiran dijak. Morebitne dijaške porednosti, ki so jih bili polni (to ni posebnost sodobnih generacij), je znala prestopiti na način, da so dijaki sami spoznali, da so ravnali napak. Nikoli ji ni bilo žal posvetiti kakšne proste urice svojim dijakom.

Še danes se živo spomnim profesorice Božene Orožen, kako je stopila pred nas, ko je bila na urniku prva ura ruščine, in spregovorila – kar po rusko. Strmeli smo vanjo, v učbenik, v katerem so bile pod nezanimivimi črno-belimi slikami napisane besede s čudnimi, oglatimi, neprijaznimi črkami cirilske abecede, in na tablo, kamor je profesorica zapisovala nove črke. Trudila se je, kazala slike, ponavljala besedo za besedo, popravljala naglase, ne da bi postala nejevoljna, če kdo tudi po desetih popravkih ni pravilno ponovil. V četrtem letniku je profesorica Orožnova za skupinico dijakinj iz našega 'ruskega' razreda

⁵⁵ Mojca Kolin: pisni vir, Celje, 2005.

vodila poglobljanje ruščine, kjer smo se pripravljali tudi na maturo iz tega predmeta. Pripravljala nam je gradiva, kajti v knjigarnah ni bilo mogoče kupiti skoraj ničesar, in presedela z nami mnogo ur pri pripravah na maturo.

Ko sem leto za letom stopala pred nove generacije dijakov, sem mnogokrat pomislila, da bi bila rada vsaj malo podobna profesorici Orožnovi. Več kot je za mano let poučevanja v šoli, bolj se mi zdi, kako sebična je ta želja. Biti podoben profesorici Orožnovi pomeni 'biti enciklopedija znanja', biti neizmerno velik človekoljub, a ne le v besedah, ampak predvsem v dejanjih, biti brez izjeme vselej in povsod prijazen, tolerant in pravičen. Takšna sama ne znam biti v vsakem trenutku. Se pa trudim, saj sem imela v svoji spoštovani in dragi profesorici vzornico, za katero sem lahko samo hvaležna.⁵⁶

Učence je oborožila z znanjem, tako da se jim na fakulteti ni bilo treba potiti kot drugim.

Slika 12: Prof. Božena Orožen, Split, 1948

Kot profesorica ruščine Božena Orožen ni učila samo slovničnih, pravorečnih in pravopisnih pravil tega vzhodnoslovanskega jezika, ki ga govori tako veliko ljudi na svetu, ampak je jezik vselej povezovala z bogastvom obsežne ruske literature, ki je bila vselej ogledalo razmer v tej prostrani in raznoliki deželi.

Slovenski jezik s književnostjo me je vsa štiri leta poučevala profesorica Božena Orožen. Z neverjetnim žarom nam je podajala domačo in svetovno književnost. Razne referate in seminarske naloge smo morali predstaviti pred razredom. Tako smo se navajali na javno nastopanje in pridobili na samozavesti. Pred tako predstavitvijo svoje naloge sem imela doma prave retorične vaje, in to na pamet. Po predstavitvi so sledila vprašanja, kritike in pohvale sošolcev. Ogromno smo brali, saj takrat še nismo bili 'okuženi' s televizijo. Z lastnim zgledom in neverjetno zavzetostjo nam je vcepila odnos do slovenskega jezika, tankočutnost do pisane in izrečene besede. Vse to pa je dosegla s prijaznostjo in z zelo korektnim odnosom do dijakov.⁵⁷

⁵⁶ Darja Poglajen: pisni vir, Celje, 2005.

⁵⁷ Iva Mali: pisni vir, Šempeter, 2005.

Profesorica je snov razlagala s tolikšno gorečnostjo, da se mi je včasih zdelo, da bo kar 'zaplavala' po razredu.⁵⁸

6.8 MILAN DOBNIK

Prijazen in razumevajoč profesor zgodovine in geografije, danes žal že pokojen, je svoje učence presenečal predvsem s tem, da je vedno natančno nadaljeval z razlago prejšnje ure – brez zapiskov. Njegova sposobnost pomnjenja je bila izjemna.

Nekoč me je profesor Dobnik geografijo vprašal kot prvo. Dobila sem tri, to je bila nizka ocena. Z njim sva se poznala že iz osnovne šole, saj sva velikokrat kosila v isti restavraciji. Sprva sem mislila, da je to naredil nalašč. Potem pa sem ugotovila, da mogoče ni vedel, kako se pišem, in je bilo naključje – ali pa je menil, da vse znam.⁵⁹

Dijaki se še danes radi spominjajo zanimivih debat pri njegovih urah.

6.9 SLAVKO DERŽEK

Ko nas je »dobil v roke«, je bil star le 24 let! Bil je naš profesor francoščine in angleščine, tudi naš razrednik. Brez dvoma najbolj zaslužen za to, kar sem.

Profesor Deržek je navduševal s francoščino in francoskimi šansoni, čeprav iz vseh dijakov ni uspel narediti »Francozov«. Lepih spominov je veliko, najlepši pa so gotovo spomini na francoski krožek, vaje in nastope z njim. Pa na druženja ob čarobni francoski besedi in šansonih. Na skupne piknike in plesse. Res smo bili kot nekakšna družina. Bil je skrben in razumevajoč, briljanten pedagog, sijajen psiholog in krasen človek.⁶⁰

Slika 13: Francoski krožek (prvi z leve prof. Anton Šepetavc), Celje, 1977

⁵⁸ Zalika Črepinšek (Rančigaj): pisni vir, Ljubljana, 2005.

⁵⁹ Marina Peganc Škataro: pisni vir, Celje, 2005.

⁶⁰ Anton Šepetavc: pisni vir, Celje, 2005.

Porabili smo kilometre kasetnega traku, ko smo vadili narek, ki je bil pogost način preverjanja znanja vsaj v prvem in drugem letniku.⁶¹

Njegove ure so bile zanimive in prijetne in dijaki so se veliko naučili. Mnogim je v spominu ostalo njegovo zastrašujoče obračanje oči, če je dijak med spraševanjem kaj čudnega izustil. Nemalo je dijakov, ki jih je spremljal na maturantskem izletu.

Prav tako pa se spominjam, kako nam je na maturantskem izletu kot razrednik in vodič hkrati razkazoval Pariz in se zabaval skupaj z nami.⁶²

Slika 14: Matura 1977 (v prvi vrsti peti z leve prof. Slavko Deržek, na njegovi levi prof. Jože Zupančič (ravnatelj), v zadnji vrsti šesti z leve prof. Anton Šepetavc)

⁶¹ Tatjana Jagarinec: pisni vir, Celje, 2005.

⁶² Metka Pilko: pisni vir, Celje, 2005.

6.10 CARMEN DERŽEK

»Madame Deržek«, kot ji pravijo, je izjemna učiteljica francoščine in angleščine. Lepoto francoskega jezika zna posredovati s takim čarom, da so ga vzljubili vsi njeni dijaki.

Ljubezni do Pariza, mesta, na katerega je tako zelo navezana, pred dijaki ni mogla (in še vedno ne more) skriti. Njeno opisovanje pariških ulic je bilo tako natančno, da so si vsi v razredu lahko predstavljali, kako postopajo po njih.

Manj prijeten je spomin na šolske naloge, saj francoščina takrat ni bila tako zabavna. Če se jezika niso učili sproti, se je hitro nabralo veliko novih besed.

Slika 15: Maturantski ples v Narodnem domu, 1972 (s šopkom v roki prof. Carmen Deržek)

*Pred nalogo je v razredu vladala napetost, ki smo jo sproščali različno, nekateri so poskušali še v zadnjem trenutku najti primerno mesto za skrivališče svojih »švinglcov«, nekateri so iskali položaj, ki bo izven vidnega polja profesorice, nekateri so peli ... Spomnim se svojega sošolca, ki je pred zadnjo šolsko nalogo, ko je že vedel, da se popravnemu izpitu ne more več izogniti, celotnemu razredu pel »Il est trop tard« (prepozno je), Moustakijevo pesem, ki je v tistem trenutku najbolje opisala njegov položaj, drugim pa pomagala, da smo se le malo sprostili. In vedno znova, ko so se ocenjene šolske naloge v rokah madame Deržek ponovno pojavile v razredu, je kar nekaj sošolcev s pridržanim dihom čakalo, da je bi izrečen zadnji »mal«, nato pa se je slišal pridušen vzklík radosti tistih, ki so si priborili »passable«.*⁶³

*Dva dni pred šolsko nalogo smo se vsi učili kot nori. In novih besed se je res nabralo veliko. Kljub temu smo nekako dosegli kar dober uspeh.*⁶⁴

⁶³ Andreja Lorenčak: pisni vir, Celje, 2005.

⁶⁴ Tina Hofbauer: pisni vir, Celje, 2005.

Nikoli ne bom pozabila ure v četrtem letniku. Iz revije sem morala prebrati nek članek in profesorica je bila nad mojim branjem tako navdušena, da me je nagradila s petico. Enkrat je nagradila tudi sošolko, ki je celo uro pridno sodelovala. Te nagrade so dale resnično spodbudo vsem. Tudi dobra dejanja znajo biti vzgojna, ne le kazni.⁶⁵

Slika 16: Proforski zbor 1992 (druga z desne sedi prof. Carmen Deržek)

⁶⁵ Tina Hofbauer: pisni vir, Celje, 2005.

6.11 JOŽE ROTAR

Poučeval je biologijo, hkrati pa je dijake bogatil s številnimi življenjskimi nauki. Zelo dobro je znal presoditi sposobnosti dijakov.

Slika 17: Prof. Rotar na obletnici mature v Laškem leta 1994

Od sposobnejših je veliko zahteval, med spraševanjem šibkejših pa je ob vprašanju »No, koliko primerov poznamo?« dobrohotno gledal po razredu, na desnici pa je imel iztegnjene tri prste (toliko primerov smo poznali).⁶⁶

In kako smo bili ponosni, da nam je med spraševanjem, kadar se česa nismo spomnili, dovolil za minutko pogledati v zvezek. Bili smo prepričani, da smo ga pretentali in omeščali. Šele kasneje sem dojela, da je točno vedel, da dijaku, ki se je doma pripravil, zadošča že občutek, da ima lahko ob sebi zvezek in se bo spomnil vsega, česar se je naučil, dijaku, ki pa zvezka ni »videl od znotraj«, pa za znanje ne bi zadoščalo niti desetminutno brskanje po zvezku. Pri vsakem dijaku je skušal najti največ in najboljše.⁶⁷

⁶⁶ Jana Draksler: pisni vir, Celje, 2005.

⁶⁷ Jana Draksler: pisni vir, Celje, 2005.

Je vzor izjemnega učitelja in s svojim znanstvenim pristopom je gotovo marsikoga navdušil za študij naravoslovja. Bil je izkušen in zelo cenjen profesor, saj je bilo njegovo znanje široko in zelo bogato. Znal je motivirati, le redko se je razjezil. Sicer je vikal, če je bil jezen, pa je vikanje »kombiniral« s tikanjem.

Stanoval je v vili Dunav, čisto blizu železniške postaje.

Slika 18: Praznovanje rojstnega dne (na sredini sedi prof. Jože Rotar med sodelavci iz zbornice), leto 1966

Vsako jutro smo hiteli na vlak in bili prav ponosni, ker je bil vozač tudi Jože Rotar, profesor prirodopisa na tedaj gimnaziji Karla Destovnika - Kajuha. Še zdaj ga vidim, kako je s črno aktovko v roki prihajal proti nam, svojim dijakom. Vedno smo ga spoštljivo pozdravili. Oh, kako nas je znal pritegniti s svojo zanimivo razlago! Zaradi njega smo vzljubili prirodopis. Mislim, da mu je bila naša petrovška klapa posebej pri srcu. To pa zaradi naše živahne dejavnosti na kulturnem področju povojnega časa. V vasi Petrovče in v okolici smo zasloveli z uprizoritvijo Golijeve pravljичne igre Princeska in pastirček in z Linhartovo komedijo Matiček se ženi. Gledališka dvorana je bila v Jelovškovi sušilnici, kjer smo vadili za predstavo tudi pozno v noč. Na premiero obeh iger je prišel tudi naš prof. Rotar z ženo. Ko smo ju zagledali skozi špranjo zavese, se je naša trema stopnjevala. Režiser Marjan Herman nam pol tiho reče: »Zdaj pa le glejte, da boste čim boljše odigrali svoje vloge.« In smo jih zares! Po končani predstavi nam je prof. Rotar čestital. Tedaj se mi ni niti sanjalo, da bom nekega dne postala gimnazijska kolegica. Ne le on, tudi jaz sem bila vesela, da sva poučevala v istih razredih. Znal je ustvariti nevsiljivo disciplino. Bil je blago strog, svoje dijake je pritegnil z razlago in širokim znanjem in prijaznostjo. Bil je edini, ki je svoje dijake vedno vikal. Meni je večkrat rekel: »Tanja, vi ste duhovni vodja v mojih razredih, jaz pa sem razrednik.« Z vsakim šolskim letom smo bili profesorji in razredna skupnost bolj povezani. Niti pomisliti nisem upala, da se bliža matura in dan slovesa, že prej pa valeta. Udeležili sta se je prof. Jelka Marinič, tedanja tajnica Mila Zavrl in midva s prof. Rotarjem. Dogajala se je v Hudičevem grabnu blizu Dobrne. Po uradnem delu smo se preselili pred gostilno, v krogu veselo prepevali in se smejali. Fantje so bili prav razigrani, jaz pa nič manj, saj sem prvič

veseljačila s svojo prvo gimnazijsko generacijo bodočih maturantov. Prof. Rotar je presodil, da je napočil čas za odhod. Morda je slišal moje besede »Fantje in dekleta, ali ni škoda, da ni med nami še matura?« in se zbal za moj ugled oziroma avtoriteto. Ni me še vleklo domov, rada bi še ostala v družbi 8. c-razreda, a prof. Rotar me je dobesedno odtrgal od nje in me potegnil v avto in naglo odpeljal. Vem, da se je vseh obletnic, razen zlate, redno udeležil naš prof. Rotar. Vedno nam je toplo, kot je le on znal, spregovoril. Nikoli ni pozabil povedati, da smo mi njegova najljubša generacija. Nazadnje je bil med nami, ko smo slavili 45. obletnico mature leta 1998 in skupaj z 8. c-razredom. Slavje je bilo v hotelu Hum v Laškem. V naglici sem pred odhodom v Laško napisala priložnostno pesem prof. Rotarju na čast in jo tudi prebrala. Takole se glasi:

PESEM, POSVEČENA PROF. ROTARJU

Srečni smo, da ste spet med nami, saj brez vas bi bili na ta veseli dan čisto sami.

Vedite, da smo vsi, ki smo se tukaj v Laškem zbrali, prav vas imeli najbolj radi.

Bili ste blago strog, bili ste naš najljubši pedagog.

Kako lepo ste nam skrivnosti narave odkrivali, kako zamaknjeno smo vaše razlage poslušali, vedite, da smo zaradi vas prirodopis vzljubili, zaradi vas smo se ga radi učili.

Mnogim ste v poklicih bili svetel vzor, saj so mnogi vaši dijaki v poklicu vam sledili. Spoštovali smo vas in bili vedno veseli, ko ste prišli med nas. Kaže, da so bogovi milost vam skazali, saj ste še vedno pokončni, zdravi in duševno čili. Da bi le taki do konca svojih dni ostali in vse lepo še naprej imeli radi. To in še obilo drobnih radosti vam ob 45. obletnici mature želi vaš nekdanji 8. a

in vaša dijakinja in kolegica Tanja Predan Knez.

Še danes ga v duhu vidim, kako prisrčno se mi je zahvalil. Ko je odhajal, smo ga pospremili do avta. Niti na pamet nam ni prišlo, da ga na zlati obletnici l. 1999 ne bo med nami. Kruta smrt mu je pretrgala nit življenja. Pa še toliko skrivnih želja je imel in toliko neizrabljenih duhovni sil. V spominu pa bo ostal svojim številnim generacijam kot izjemen pedagog. Še tole naj povem o njem. Če se prav spominjam, je ob njegovi 70-letnici neka njegova bivša dijakinja v gostilni Majolka v Celju organizirala srečanje nekdanjih celjskih gimnazijcev prof. Rotarja. Prišli so od vsepovsod: zdravniki, veterinarji, biologi, agronomi, profesorji, kemiki. Slavnostni govorec je bil prof. Matjaž Kmecl. Slavljencec ni pričakoval take udeležbe. Počutil se je počaščenega. Meni je dovolil, da sem se kot edini »laik« udeležila te slovesnosti, to pa zato, da sem ga lahko ovekovečila s fotoaparatom.⁶⁸

Kot profesor v gimnaziji je bil moj vzornik prof. Jože Rotar, ki me je že v 4. razredu nižje gimnazije učil fiziko, nato pa biologijo, vse do mature. Bil je primerno strog in zahteven, sicer pa zelo human. Sam sem si kot dijak želel, da bi ga lahko kdaj kot profesorja posnemal ... In sem ga res.⁶⁹

⁶⁸ Tanja Predan Knez: pisni vir, Petrovče, 2005.

⁶⁹ Dane Hriberšek: pisni vir, Celje, 2005.

6.12 ALOJZ ZLATOLAS

Profesor fizike. Bivši dijaki se ga spominjajo kot zelo zanimivega, srčno dobrega, izvirnega in duhovitega človeka. Mnoge ure fizike je popestril s poskusi. Ker na šoli ni bilo kaj dosti pripomočkov in učil, se je pri pripravi in izvajanju poskusov zelo trudil in izkoristil lastno iznajdljivost.

Spomnim se, kako s težkim srcem je profesor Zlatolas dal enko in kako je zbrisal kar nekaj grafov, češ da bolj spominjajo na Donačko goro kot na graf.⁷⁰

Izumil je genialno napravo za popravljanje šolskih nalog. Na majhnem lističu so bili kvadratki in za pravilen odgovor si moral pobarvati kvadrataček – in to s svinčnikom HB. Tehnični svinčnik ni veljal.

Slika 19: Maturantski izlet, Epidaurus v Grčiji (tretja vrsta z leve prof. Alojz Zlatolas in prof. Goran Kosem), leto 1997

Profesor nam razdeli listke in naloge ter vpraša, če kdo rabi svinčnik. Nihče se ne oglasi. Pogledam šolsko nalogo. Kar naenkrat pred mizo stoji profesor s svinčniki v roki in ga ponudi moji sosedi. Ona se zahvali. Ko sem zagledala njen čisto majhen, razgrizen svinčnik v roki, sem se začela tako smejati, da so mi tekle krokodilje solze. In sošolki tudi. Nisva se mogli nehati režati. Nakar naju profesor vidi in zopet stopi do naju. Za hip se zresniva. Zopet vpraša Anjo, če ji posodi svinčnik. Ta se zopet zahvali. In spet smeh. In ta je trajal tako dolgo, da me je čisto vrgel iz koncentracije, in tako sem dobila svoj prvi »špon«. Res nepozabno, ne?⁷¹

⁷⁰ Nataša Peunik: pisni vir, Celje, 2005.

⁷¹ Tina Hofbauer: pisni vir, Celje, 2005.

Profesor Zlatolas me je navdušil za naravoslovje s svojim znanjem, delom, poštenostjo in zanimivimi predavanji. Bil je eden redkih, ki je vedel, o čem govori, in znal to razumljivo posredovati dijakom. Znal je nakazati pomembnost naravoslovnih ved, še posebej v časih, ko zanimanje za naravoslovje pada. Poleg tega sem takrat spoznal, da pri naravoslovju, za razliko od družboslovja in humanistike, prevladujeta logično sklepanje in zdrava »kmečka pamet«, ne pa samo golo učenje ogromne baze podatkov.⁷²

6.13 MARIJA CANKAR

Profesorica športne vzgoje je marsikomu ostala v spominu predvsem po tem, da so z njeno pomočjo dosegli, da jim je odpadla kakšna ura. Takrat so lahko gledali tekme za svetovni pokal in navijali za naše športnike.

Slika 20: Preživljanje tretje ure športne vzgoje, Bohinj, 1997 (v sivem spodaj prof. Tina Hofbauer, spodaj prof. Marija Cankar)

Spominjam se tudi pustnega torka, ko smo turobno sedeli pri pouku, in niti eden v razredu ni bil našemljen. Prejšnji dan so nam bili namreč zabičali, naj nam to ne pride na misel. Sedeli smo torej v veliki učilnici, kjer smo imeli tudi pevske vaje (danes je to fizikalnica), ko so se nenadoma odprla vrata, in skozi je priplesala razigrana maškara, v kateri smo kasneje spoznali profesorico Cankar. Zaprepadeno nas je gledala, ko smo sedeli tam kot politi kužki, na sam pustni torek! Nato nas je poskušala po svoje razvedriti, na koncu pa nam je rekla, naj vsaj kaj zapojemo. In smo zapeli!⁷³

⁷² Goran Kosem: pisni vir, Celje, 2005.

⁷³ Adriana Požun Pavlovič: pisni vir, Celje, 2005.

Dijaki pravijo, da je ženska brez dlake na jeziku, ki zna spodbuditi k športu z zabavo, in to drugače kot drugi. Marsikdo je po njej povzel moto, da se z dobro voljo vse lahko stori.

Gospa profesorica Cankar je bila naša druga razredničarka. Z nami je upala na maturantski izlet in gospo razredničarko zamenjala na maturantskem plesu. Res nam je veliko pomagala. Tudi tretja ura športne vzgoje je bila nepozabna. Vsako leto smo se nekam odpravili in počeli stvari, ki jih nisem počela nikdar več. Streljali smo z lokom, plezali, veslali, se spuščali po Soči, kolesarili, planinarili ... Ti izleti so bili res naporni, a nepozabni. Seveda tudi maturantski izlet na Santorini – Grčija.⁷⁴

6.14 STANKO MODIC

Bil je velik profesor kemije, entuziast, ki je želel dijakom približati kemijo drugače. V razredih je začel uvajati tako imenovane masovne vaje. Skoraj ves material je naprosil v raznih ustanovah ali pa je pripomočke ob nedeljah izdeloval sam. Nujno potrebnega plina še ni bilo, špiritne gorilnike je izdelal iz praznih črnilnikov ... Tudi navodila za vaje je napisal sam. Pravili so mu Noni.

Ta je dajal pri kemiji take ocene, kot smo jih imeli pri matematiki, kar je bilo zame krasno, res pa je, da kemije v 1. letniku nisem kaj dosti znala, ker je bil prof. Modic super strokovnjak, a od nas ni preveč zahteval.⁷⁵

Slika 21: Prva matura po II. svetovni vojni, leto 1946 (druga vrsta drugi z desne prof. Stanko

⁷⁴ Tina Hofbauer: pisni vir, Celje, 2005.

⁷⁵ Vlasta Pospoh Fischer: pisni vir, Celje, 2005.

6.15 VLADO PAVLIHA

Profesor Vlado Pavliha je bil odličen predavatelj. Njegova predavanja so bila nadvse zanimiva.

Zgodovina je pri njem postala ena najbolj logičnih ved. Snov si moral razumeti in jo podajati vzročno in posledično. Pri njem zgodovina ni nikoli bila »piflarski predmet«. Na razrednih urah so vedno obravnavali kakšno temo. Svoje dijake je zelo dobro poznal. Po mnenju mnogih je eden najboljših učiteljev zgodovine. Imel je izreden smisel, da je zgodovino naredil zanimivo. Vedno je znal v svoje delo vnesti tudi kanček humorja. V razredu ni nikoli bral snovi, pravzaprav ni prinašal s seboj niti učbenika niti česa drugega. Na tablo je zapisal najpomembnejše podatke, ki so si jih dijaki zapisali v zvezke, če so želeli.

Razlagal je tako dobro, da v vseh letih njegovega poučevanja nisem porabil niti ure za učenje zgodovine, razen tistih na urniku.⁷⁶

Spomnim se debele zgodovinske knjige. Še danes imam v svojem spominu peloponeške vojne in vidim celo tekst. Že v tistem času me je profesor Pavliha ocenil skozi sodelovanje, ker sem rada dvigala roko. Toda jaz sem, v prepričanju, da še nisem bila vprašana, celo šolsko leto ponavljala vso snov in znala zajeten učbenik skoraj na pamet. Zgodovina mi je bila v prvem letniku zagotovo najljubši predmet.⁷⁷

6.16 MAJDA OMAHEN ZLATOLAS

Je profesorica zgodovine in umetnostne zgodovine. Njene doslednost, odločnost in neposrednost marsikomu niso bile po godu, pa vendarle zanjo dijaki niso bili le številke, ampak ljudje, ki potrebujejo oporo in pomoč pri odraščanju.

Bila je občutljiva za težave dijakov in znala jim je pomagati v situacijah, ki jim sami niso bili kos. Za svoj razred bi storila vse in nanj je bila vedno zelo ponosna. A navzven je velikokrat delovala očitajoče in se je odkrito in gostobesedno jezila na vse, ki so si kakor koli »prislužili« take vrste pozornost. Razumela je tudi bolj ali manj nore ideje, ki so jih predlagali njeni učenci.

⁷⁶ Milan Dobnik: pisni vir, Celje, 2005.

⁷⁷ Marinka Šuster Marovt: pisni vir, Celje, 2005.

Slika 22: 4. a-razred leta 1998 (četrti z leve sedi prof. Majda Omahen Zlatolas, zadnja vrsta drugi z leve prof. Goran Kosem)

Nobenega problema ni bilo, ko smo v začetku tretjega letnika prepleskali razred in vrata 3. f-razreda pobarvali rjavo. Hoteli smo biti na vsak način drugačni od drugih. In ko smo potem vstopali v razred skozi rjava vrata, smo se počutili zelo pomembne; rjava vrata so postala nekakšen simbol pripadnosti našemu razredu, tj. razredu 33/P.

IZZA RJAVIH VRAT

*Izza rjavih vrat prihajamo
z glavo polno x-ov,
daljnih azijskih dežel,
kjer raste riž,
Marxovih citatov,
fizikalnih konstant,
nešteti skrivnosti
pod vsako klopjo ...*

*Izza rjavih vrat prihajamo
s koščki krede v levi roki
in s šestimi dinarji
za sendvič v odmoru,
zaviti v salve smeha,
pajčevine strahu,
zardele kontrolke
s prepognjenih listov,
v papirčke bonbonov
ob rojstnih dnevih,*

Slika 23: Predaja ključa, 4. f-razred (druga vrsta prva z leve prof. Adriana Požun Pavlovič, v drugi vrsti četrti z desne prof. Majda Omahen Zlatolas), leto 1982

petkove klice:

»Hej, zadnje ure ne bo!«

Izza rjavih vrat je priletela

tudi žoga z dvorišča

in razbila je

vsa okna

na hodniku,

kjer je nekdo kradel čevlje,

fifi pa je pel

uspavanko.

(fifi – izraz za »pripadnika« 3. f-razreda)⁷⁸

Anekdota, ki se je zgodila med njenim poučevanjem v našem razredu:

Ura zgodovine. Bosko (sošolec Matej Banič) je vprašan. Na vprašanje, kdo je imel v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev volilno pravico, zmajuje z glavo. »Poslanci,« mu prišepne Janja. »Aha, Bosanci!« se odreže Bosko.⁷⁹

6.17 ALENKA GORIČAN

Profesorica angleščine, ki je s svojo izjemno izgovarjavo in čudovitimi predavanji angleške in ameriške književnosti venomer presenečala dijake.

Ko sem se vpisala v prvi letnik študija angleščine, nisem imela prav nobenih težav, dobro sem obvladala angleško slovnico in imela primeren besedni zaklad. Profesorici Goričanovi sem bila velikokrat hvaležna za vse, kar sem se naučila pri njenih urah, predvsem pa za človeško toplino, širino in potrpežljivost z nami pubertetniki.⁸⁰

Gospa profesorica je redno prihajala na naše obletnice, žal pa je ni več med nami.⁸¹

⁷⁸ Adriana Požun Pavlovič: pisni vir, Celje, 2005.

⁷⁹ Adriana Požun Pavlovič: pisni vir, Celje, 2005

⁸⁰ Damjana Videnšek Grčar: pisni vir, Celje, 2005.

⁸¹ Irena Rauter: pisni vir, Celje, 2005.

6.18 IVAN KOZINC

Profesor matematike in fizike, čigar razlaga snovi je bila vedno natančna in razumljiva, njegove zahteve glede dela ves čas jasne in se niso spreminjale, poudarjal je pomen dela v šoli in doma.

V prvem letniku so nas višji letniki prestrašili: »Boste že videli, to je strah in trepet šole!« Pa je bilo trepeta kmalu konec, kajti spoznali smo, da je profesor Kozinc profesor v pravem pomenu besede.⁸²

Pri njegovih urah so dijaki vedno imeli domače naloge, saj so moral imeti za opravičilo zelo dober razlog.

Bil je pravičen – tako kot si danes dobil odlično oceno, si lahko naslednji dan »zakoličil«.⁸³

Nekateri se spominjajo, da z disciplino nikoli ni imel težav, saj so bile njegove ure zanimive.

Ko sem po gimnaziji prišla na faks in začela poslušati predavanja pri matematiki, sem spoznala, kako veliko sem se naučila v gimnaziji in kako lepo bi bilo, če bi lahko s sabo »vzela« tudi profesorja Kozinca. Izpit pri matematiki sem opravila z lahkoto, saj je bila podlaga več kot dobra.⁸⁴

In še zgodba, povezana s profesorjem Kozincem:

V četrtem letniku je bila zaradi »disciplinske« problematike sklicana izredna razredna konferenca za naš 4. f. Trije predstavniki razreda so morali celo uro poslušati o vseh naših grehah. Na koncu je gospod ravnatelj rekel: »No, Ivan (prof. Kozinc), vsi so že kaj povedali, le ti se še nisi oglasil. Ti si pri njih po 7 ur na teden!« Odgovor prof. Kozinca: »Nimam pripomb, jaz namreč s tem razredom nimam nobenih težav. So delavni, »brihtni«, in sem prav rad v tem razredu.« Verjetno ni treba razlagati, da je po tem dogodku postal v našem razredu prava zvezda, in upam, da smo mu s spoštljivim odnosom in pogledi takrat povedali, kako smo mu hvaležni.⁸⁵

⁸² Mojca Sendelbah: pisni vir, Celje, 2005.

⁸³ Mojca Sendelbah: pisni vir, Celje, 2005.

⁸⁴ Mojca Sendelbah: pisni vir, Celje, 2005.

⁸⁵ Mojca Sendelbah, pisni vir, Celje, 2005.

6.19 JULKA MARINIČ

Profesorica zgodovine, ki je dijake ogromno naučila. Zelo plemenita in vedra oseba.

Ona je »kriva«, da je v meni še danes tudi nekaj zgodovinarja.⁸⁶

Bila je super razredničarka in krasna profesorica, ki me je navdušila za zgodovino.⁸⁷

Prof. Julka Marinič je bila moja najljubša profesorica, ker je ob zgodovini znala najti res prijateljski odnos do dijakov, se znala pogovoriti tudi o čem drugem, ne le o suhoparnih zgodovinskih dejstvih.⁸⁸

Slika 24: Obletnica mature, Konjice, 1976 (z leve proti desni prof. Julka Marinič, prof. Jožica Dolenšek, prof. Zvezdana Knez Štrbenc)

⁸⁶ Anton Šepetavc: pisni vir, Celje, 2005.

⁸⁷ Vlasta Pospah Fischer: pisni vir, Celje, 2005.

⁸⁸ Slavko Deržek: pisni vir, Celje, 2005.

7. KAKO SE JE ODNOS DIJAK–PROFESOR SPREMENIL? KAKO SE »PREJŠNJA ŠOLA« RAZLIKUJE OD »DANAŠNJE« ?

Nekateri naši anketiranci in intervjuvanci so se v svojih spominih dotaknili tudi odnosa med dijaki in profesorji. Ugotavljajo, da je bil odnos dijak–profesor, ko so bili sami dijaki, povsem drugačen od današnjega. Profesorji so bili nedostopni (večinoma), nedemokratični, nepripravljeni za pogovor z dijaki, nekateri celo nesramni. So pa včasih tako dijaki kot tudi profesorji drug drugega spoštljiveje pozdravljali. Profesorji so se dijakom celo rahlo priklonili in dali klobuk z glave. Danes tega ni več. Dijaki niso več tako spoštljivi. Ko nekateri končajo šolanje, na ulici profesorjev ne poznajo več, jih ne pozdravljajo.

Profesor in dijak nista bila enakovredna. Danes so dijaki bolj sproščeni in si med uro upajo kaj povedati, včasih pa si tega marsikdo ni dovolil.

Vpis na gimnazijo je bil kmalu po drugi svetovni vojni privilegij, zlasti še za otroke s podeželja, in šolanje glede na življenjski standard zelo drago. Na gimnazije so se vpisovali učenci, ki so se v osnovni šoli izkazali. V tistih časih je bil v osmem razredu osnovne šole odličen eden ali po dva učenca in ne kot danes, ko jih je polovica odličnih, naslednja tretjina prav dobrih, za nižje ocene pa skoraj nič ne ostane. Da ocene niso realne, ni treba dodajati. Zato so danes v prvem letniku gimnazije med učenci take razlike – eni ostanejo odlični, drugi pa so dobri, zadostni ali celo nezadostni, čeprav so imeli v osnovni šoli vsi odlične uspehe. Večina staršev dolži za padec pri uspehu svojih otrok šolo. In tu je že prva razlika, ki pa ima izvor v osnovni šoli in ne v gimnaziji. Pika za staro gimnazijo.

Nekoč so učenci ogovarjali učitelje s »tovariš profesor«, toda to je bilo izrečeno z veliko več strahospoštovanja kot danes z »gospod profesor«. Zelo zanimivo je, da so v stari gimnaziji učitelji učence vikali, le zelo redki so jih tikali. Učenci so slednje imeli za »manj olikane«. Seveda je bilo čudno slišati pripombo »vi osel pa nič ne znate«. Učitelji so si v starih časih veliko dovolili. Tudi danes se kakšnemu »utrga«, a posledice hitro občuti in praviloma ne izostanejo, kar se prej ni zgodilo.

Profesor F. K. je velikokrat stopil tesno h kakšni učenki (ki je sedela), z roko potisnil njeno glavo k sebi in jo božal po vratu in licih. Hitreje je odnehal, če je nekdo v razredu bleknil »ne šlate pas!«. Učil nas je namreč francoščino. Za današnji čas nezaslišano.

Strokovnih inšpekcij pri posameznih predmetih danes ni, nekoč so bile. Kljub vsemu so imeli takrat učitelji zelo raznolike kriterije v razredih in zelo različno so se trudili. To je bilo povsem prepuščeno njihovi delavnosti in delavoljnosti. Nekateri so močno izstopali v eno ali drugo smer. Večina profesorjev je imela sicer primeren odnos do dela in dijakov, a našli so se tudi taki, ki so bruhalo žveplo in ogenj, spet drugi pa se niso niti malo potrudili. Če je tu šlo za predvojaško vzgojo, ni bilo nobene škode, če pa je bila posredi npr. francoščina, so dijaki utrpeli veliko škodo, nedvomno. Dijaki so take učitelje imeli radi, ker so dobili dobre ocene za nič truda, ravnatelj pa enako, v skladu z rekom »sam da mam mir«. V novi gimnaziji ni strokovnih nadzorov, pa vendar se vsi učitelji trudijo in nobeden ne pretirava. To pa je posledica mature, ki ne trpi skrajnosti. S te strani je v novi šoli veliko boljše.

Še ena posledica mature se kaže v veliko boljših odnosih med učitelji in dijaki. Slednji se zavedajo, da je učitelj »na njihovi strani«, da jim bo pomagal pri doseganju ciljev. Vsi starejši se spomnimo, da so dijaki ob zaključku šolanja na stari gimnaziji ob predaji ključa na vse mogoče načine kritizirali, tudi žalili učitelje, jim dajali razne neprimerne priimke, jim poškodovali avtomobile na šolskem dvorišču itd. Danes se kaj takega ne zgodi. Menim, da je to najpomembnejša razlika med staro in novo gimnazijo.

Če se zavedamo, da hodijo dijaki na gimnazijo zato, da bi dobili osnovno splošno izobrazbo in delovne navade, moramo dati veliko piko stari gimnaziji. Pustimo ob strani znanje. Če so prinesli iz osnovne šole kakšne delovne navade, jih na naši gimnaziji navadno izgubijo. Vsaj večina. To je moje mnenje. Sredi šestdesetih let se je zaposlil na gimnaziji mlad učitelj fizike P. P., ki je za začetek postavil kriterij: »Za trojko je treba vse znati, za oceno štiri vse znati in lepo podati, za pet vse znati, lepo podati in lastne domislice.« Ni uspel s svojimi zahtevami. Kasneje je znižal kriterij in postal izjemno cenjen učitelj na neki drugi celjski srednji šoli. Večkrat povem dijakom, da smo mi nekoč imeli šest delovnih dni v tednu, da smo imeli pouk tudi na silvestrovo, da zaradi predstojećih praznikov ni odpadla nobena ura, danes pa zadnji teden pouka v decembru pravzaprav ni pouka. In že mi starejši nismo ne vem kako dobri delavci, kakšni bodo šele ti, ki danes hodijo v gimnazijo! In zavedati se moramo, da smo v EU, kjer bomo izpostavljeni tudi konkurenci.

Še eno šibko točko nove šole bi izpostavil. Statusi. Pravilnik o šolskem redu in ocenjevanju v gimnazijah jih predvideva, vendar je zelo rigorozen, neradodaren. Strinjam se, da statusi morajo biti. Osebnostno menim, da bi bilo treba krog tistih, ki jim pripada glede na državni pravilnik, razširiti. Žal pa na naši šoli gredo prek vseh meja. Velika večina je povsem neupravičenih in z njimi vzpostavljam neenakost med dijaki. Od enih več zahtevamo kot od drugih. Da šola reče dijakom »boš že prepisal, učil se boš jutri, pojutrišnjem, drugič«, je neodgovorno, da ne rečem nestrokovno. Dejstvo je, da se enih predmetov dijaki morajo učiti sproti in se jih, vsaj večina, ni sposobna sama naučiti. Če bi to bilo mogoče, bi šole že zdavnaj ukinili, dijaki bi se doma naučili, ne zapravljali časa za pot v šolo in nazaj, se prijavili na izpit in lahko šolanje veliko prej končali. Ogromno denarja bi privarčevali. Pa vendarle nikomur ne pride na misel, da bi šole ukinil. Niti po pomoti! Rezultat je tak, da danes ne moremo dajati pri pouku fizike niti približno tako zahtevnih nalog kot nekoč. In najbrž ne samo pri fiziki.

Lahko bi še navedel kakšno razliko v korist stare ali nove šole. V splošnem pa mislim, da ima nova gimnazija več pozitivnih strani, predvsem za dijake. Posebej še, če »vedrijo«.⁸⁹

Slika 25: Priprava na maturo leta 1984 (prva z leve prof. Zalika Črepinšek)

⁸⁹ Alojz Zlatolas: pisni vir, Celje, 2005.

V 70. letih smo špricali neprimerno manj, zelo redko, skoraj nikoli. Kriteriji so bili pač veliko strožji. Takih s 100 in več sumljivimi urami včasih na gimnaziji ni bilo; leteli so že pri 50-ih. Selekcija je bila ostra, milosti pa prav malo ali nič.

Odnosi so se zelo spremenili, a žal v mnogočem na slabše. Permisivna družinska vzgoja, katere temeljna prvina je razvajenost (v najširšem pomenu besede), posledica pa očitno pomanjkanje spoštovanja in odgovornosti zase in svoja (ne)dejanja, se v šoli, ki zanjo že od nekdaj velja, da je nekakšen drugi dom, seveda močno odraža. Tudi v gimnaziji, ki je vso svojo dolgo zgodovino slovela po vzgojenosti, široki razgledanosti, odgovornosti in zrelosti svojih dijakov (ne pozabimo: matura po latinsko pomeni zrelost).

Nekoč smo gimnazijci svoje profesorje spoštovali in ubogali, pa četudi je bil vmes kakšen res precej »brezvezen«, danes pa je velikokrat tako, da dijaki ne spoštujejo niti najboljših. Ker vse dobijo zlahka, si domišljajo, da so tudi študij, diploma, družbeni status ... nekaj, kar se mimogrede dobi. Ali pa si kupiš (ali še bolj natančno: ti kupijo starši).

Ampak slejkoprej sledi streznitev; prva stopnja se imenuje fakulteta, druga iskanje službe, tretja življenje v družbi, ki zadnja leta zaradi potencirane šentflorjanske narave Slovencev in vdora zahodnih (ne)vrednot postaja vse bolj naporno in zoprno.

Seveda pa – hvala Bogu – niso vsi dijaki taki ... Večina je še vedno komparativna, njen vrh pa nedvomno superlativen.⁹⁰

Kot dijaku so se mi profesorji zdeli nekako nedotakljivi, daleč; vse je bilo bolj ali manj uradno, le zelo redki, samo čiste izjeme, so si pustili priti blizu. Ta distanca pa je bila dejansko dvorezen meč: po eni strani je morda res (so)ustvarjala profesorsko avtoriteto, opredeljevala hierarhijo in medsebojne odnose, po drugi pa je tudi škodovala – šola je delovala veliko bolj hladno kot danes, selekcija je bila neprizanesljiva, ustvarjalnosti je bilo neprimerno manj ... Važen je bil oder, šola kot celota, važna je bila predstava, važna sta bila (družbeni) vtis in mnenje! Danes kot profesor seveda vidim tudi zakulisje. Svoje in kolegov. Tisto o odru in predstavi sicer še vedno velja, ampak iluzije ni več: tisti na odru s(m)o samo ljudje. Vse bliže in vse bolj dotakljivi in znani v dobrem in slabem – pravi resničnostni šov.⁹¹

»Naši« učitelji priznavajo, da se vse življenje učimo. In dober učitelj se veliko nauči tudi od svojih dijakov.

Menimo, da je danes v razredu bolj sproščeno vzdušje. Dijaki spoštujemo profesorje drugače, kot so jih včasih. Še vedno pa smo najstniki s svojimi potrebami in željami. Zagotovo je res, da na naše želje in potrebe vplivajo okolje, čas, v katerem živimo, in tudi vzgoja, ki nam jo dajejo starši. Ta se je zelo spremenila. Včasih je bilo v družini več pogovarjanja in skupnega preživljanja časa, pa čeprav je bilo to delo. Dandanes se vsem mudi, saj nas, kot zelo radi rečemo, prehiteva čas. V družini ni več pogovorov, prav tako pa starši in otroci skupaj preživljamo vedno manj časa. Vse to vpliva na to, da smo današnji najstniki »drugačni« od dijakov, ki so šolo obiskovali že pred leti. Če pogledamo generacije, ki stopajo za nami, so živahnejše, veliko več si upajo, pravimo, da so »zgovornejše«. Spoštovanja do profesorjev je vedno manj. Pa vendarle bi se mi, dijaki, morali zavedati tega, da kakršni smo mi do profesorjev, taki bodo oni do nas.

⁹⁰ Anton Šepetavc: pisni vir, Celje, 2005.

⁹¹ Anton Šepetavc: pisni vir, Celje, 2005.

Sprva smo si »prejšnjo šolo« predstavljale kot strogo gospo s palico, ki nenehno preži na napake dijakov, da bi jih kaznovala. Iz odgovorov smo dobile vpogled v šolanje včasih, zdaj lahko rečemo, da »prejšnja šola« le ni bila taka, kot smo si jo predstavljale. Tudi včasih so se pri pouku znali nasmejati šalati, znali in predvsem upali so si delati norčije, prav tako so »poznali« prijetne in smehe polne ekskurzije in nenazadnje tudi »špricanje« ter »švinglanje«. Nemara lahko rečemo, da so bili dijaki včasih bolj pretkani in hudomušnejši, danes pa se je ta hudomušnost spremenila v nekakšno hudobijo.

Povzamemo lahko, da se je odnos med dijakom in profesorjem spreminjal, da postaja vedno bolj sproščen. V šoli lahko rečemo, da bodo čez nekaj let dijaki skupaj s profesorji hodili na zabave.

Pa vendarle je indijski pesnik Tagore povedal veliko resnico, ko je rekel: *»Nekje v nekem kotičku svojih src smo še vedno vsi učenci.«*

8. ZAKLJUČEK

Delo z raziskovalno nalogo nam je bilo zelo všeč, saj smo spoznale veliko novega in se veliko novega naučile. Raziskovale smo področje, ki nas zanima, in zato nam naše delo ni bilo težko. Naša hipoteza, da se je učenje skozi leta spreminjalo, je bila pravilna. V 200 letih poučevanja na I. gimnaziji v Celju se je izšlo veliko učiteljev. Marsikaterega smo spoznale pri svojem delu. Nekateri so danes že pokojni, nekateri v pokoju, veliko jih še stoji za katedrom. Naše anketirance je zanimalo predvsem družboslovno področje, kar ni zelo presenetljivo, saj je bila I. gimnazija v Celju nekaj časa družboslovna gimnazija.

Ugotovile smo, da se je za učiteljski poklic odločilo 56 žensk več kot moških. Kar je potrdilo teorijo, da je v zbornicah več žensk. Zadnje čase pa se za ta poklic vse bolj odločajo tudi moški.

Nekateri rezultati so nas presenetili, spet drugi ne. Predvidevale smo, da so profesorji na odločitve o izbiri študija vplivali v večji meri, kot se je izkazalo. Razočarane smo zlasti nad učitelji, ki se našemu vabilu za sodelovanje niso odzvali.

Menimo, da je bila naša izbira metod, ki smo jih uporabile, pravilna. Veseli nas predvsem to, da smo izvedle sedem intervjujev. Čeprav to število ni veliko, smo vesele, saj smo dobile podrobnejši vpogled v dijaško življenje intervjuvancev. Z anketami je bila naša obdelava podatkov lažja in učinkovitejša, saj so bila vprašanja, ki smo jih zastavile, izhodišče za nadaljnje delo.

Pri raziskovalnem delu nismo imele večjih težav. Oviri sta bili le dve. Prva je ta, da so nekateri odgovori prišli po roku, ki smo ga določile v prošnji. Prav zato se je naše delo začelo kasneje, kot smo sprva načrtovale. Ko smo odposlale pisma, smo nekatera dobile vrnjena brez odgovora, saj so učitelji spremenili stalno bivališče. Pisale smo tudi v Makedonijo in v nasprotju s pismom, ki smo ga poslale v Nemčijo, nanj ni bilo odgovora, saj je bil naslov napačen. Druga ovira je bila ta, da vsi anketiranci niso bili pripravljene odgovoriti na vprašanja. Pričakovale smo večji odziv.

Čeprav smo za raziskovalno nalogo porabile veliko časa in smo se zelo trudile, smo delale z veseljem in z raziskovalno radovednostjo.

Pravijo, da moramo delati tisto, kar nam je všeč, in nikoli nam ne bo treba delati.

Raziskovalke

9. ZAHVALA

Raziskovalne naloge ne bi bilo brez učiteljev, ki so nam prijazno zaupali svoje spomine in sodelovali pri nastajanju te raziskovalne naloge. Hvala mentoricama, Majdi Omahen Zlatolas, prof., in Juani Robida, prof., za njuno podporo in nenehno pomoč. Zahvala gre tudi profesorjem, ki nas učijo, saj so razumeli našo zasedenost in nam dovolili izostajanje od pouka. Hvala gospodu ravnatelju, Jožetu Zupančiču, prof., da nam je prisluhnil in prijazno ustregel vsaki naši želji ter nam s tem pomagal pri uresničevanju naloge o naši gimnaziji. Prav tako smo hvaležne tajnici, ge. Marti Vidmar, ki nam je vedno pomagala pri pisarniškem delu, pri pošiljanju dopisov.

Izdelovanje raziskovalne naloge nam je vzelo veliko časa, predvsem prostega, ki nam ga že tako ali tako primanjkuje. Prav zato se iskreno zahvaljujemo našim staršem, ki so nam stali ob strani, nas podpirali in nas razumeli.

10. VIRI

10.1 USTNI VIRI V OBLIKI INTERVJUJA

- Slavko Deržek, prof.: Celje, 2006.
- Marina Škataro Peganc, prof.: Celje, 2006.
- Mag. Maja Krajnc: Celje, 2005.
- Ivica Žerovnik, prof.: Celje, 2006.
- Marija Knez, prof.: Celje, 2005.
- Mojca Utroša, prof.: Celje, 2006.

10.2 PISNI VIRI V OBLIKI INTERVJUJA

- Mag. Anton Šepetavc: Celje, 2005.

10.3 PISNI VIRI V OBLIKI PISEM

- Stane Rozman, prof.: Celje, 2005.
- Irena Rauter, prof.: Šentjur, 2005.
- Mateja Frangež, prof.: Celje, 2005.
- Mojca Sendelbah, prof.: Celje, 2005.
- Jožica Dolenšek, prof.: Celje, 2005.
- Brigita Kobe, prof.: Celje, 2005.
- Mojca Sodin, prof.: Celje, 2005.
- Mojca Roharc, prof.: Celje, 2005.
- Božena Orožen, prof.: Celje, 2005.
- Damjana Videnšek Grčar, prof.: Celje, 2005.
- Ivana Zlata Cafuta (Voroš), prof.: Murska Sobota, 2005.
- Adriana Požun Pavlovič, prof.: Celje, 2005.
- Duška Safran, prof.: Celje, 2005.
- Goran Kosem, prof.: Celje, 2005.
- Polonca Glojek (roj. Slokan), prof.: Paška vas, 2005.
- Zalika Črepinšek (Rančigaj), prof.: Ljubljana, 2005.
- Suzana Kastelic (roj. Zyder), prof.: Celje, 2005.
- Alenka Košec Klarič, prof.: Celje, 2005.
- Vlasta Pospel Fischer, prof.: Celje, 2005.
- Karmen Volavšek, prof.: Celje, 2005.
- Rafael Hrustel, prof.: Celje, 2005.
- Diana Broz Košir, prof.: Celje, 2005.
- Tjaša Ogrizek, prof.: Celje, 2005.
- Andreja Vipotnik Ravnak, prof.: Celje, 2005.
- Lilijana Uranjek, prof.: Celje, 2005.
- Stane Ravnak, prof.: Celje, 2005.
- Alena Munda, prof.: Celje, 2005.
- Darja Poglajen, prof.: Celje, 2005.
- Mag. Janja Simoniti: Celje, 2005.

- Irena Robič, prof.: Celje, 2005.
- Mag. Tanja Veber: Celje, 2005.
- Helena Muha, prof.: Celje, 2005.
- Prof. dr. Matjaž Babič: Ljubljana, 2005.
- Nataša Peunik, prof.: Celje, 2005.
- Tatjana Jagarinec, prof.: Celje, 2005
- Katja Jug Baša, prof.: Celje, 2005.
- Lea Gornjak, prof.: Celje, 2005.
- Jana Draksler, prof.: Celje, 2005.
- Mira Preložnik, prof.: Velenje, 2005.
- Mojca Drev Uranjek, prof.: Celje, 2005.
- Marija Knez (roj. Vedenik), prof.: Celje, 2005.
- Metka Gradišnik, prof.: Celje, 2005.
- Andreja Lorenčak, prof.: Celje, 2005.
- Iva Mali, prof.: Šempeter, 2006.
- Nada Vreže, prof.: Celje, 2005.
- Mira Gričar Križnik, prof.: Celje, 2005.
- Eva Strnad Gril, prof.: Celje, 2005.
- Dušan Modic, prof.: Novo mesto, 2005.
- Slavica Pečnik, prof.: Ljubija, 2005.
- Carmen Deržek, prof.: Celje, 2005.
- Marina Tavčar Kranjc, prof.: Maribor, 2005.
- Ana Plemenitaš, prof.: Celje, 2005.
- Alojz Zlatolas, prof.: Celje, 2005.
- Klementina Pleterski, prof.: Nemčija, 2005.
- Milan Dobnik, prof.: Celje, 2005.
- Andreja Založnik, prof.: Celje, 2005.
- Metka Mestnik, prof.: Celje, 2005.
- Dane Hriberšek, prof.: Celje, 2005.
- Mag. Marinka Šušter Marovt: Celje, 2005.
- Blanka Polutnik, prof.: Celje, 2005.
- Marija Gubenšek Vezočnik, prof.: Celje, 2005.
- Prof. dr. Gašper Ilc: Ljubljana, 2005.
- Tina Hofbauer, prof.: Celje, 2005.
- Mag. Mojca Alif: Celje, 2005.
- Mojca Kolin, prof.: Celje, 2005.
- Prof. dr. Jure Stojan: Ljubljana, 2005.
- Klara Pavšer Stropnik, prof.: Celje, 2005.
- Prof. dr. Stane Pejovnik, dekan: Ljubljana, 2005.
- Metka Rems Pilko, prof.: Celje, 2005.
- Tanja Predan Knez, prof.: Petrovče, 2005.
- Bojana Milentinšek, prof.: Celje, 2005.

10.4 LITERATURA

- Ivanka Zajc Cizelj, Inventarji 10; I. gimnazija v Celju 1808–1975 (Celje: Zgodovinski arhiv Celje, 2005), str. 13–14.
- Celjski zbornik 1958, ur. Tine Orel in Gustav Grobelnik (Celje: Svet za prosveto in kulturo okraja Celje, 1958), str. 19, 30–35, 44, 51–52, 54–55, 58–60.
- Janez Cvirn, Boj za Celje, Politična orientacija celjskega nemštva 1861–1907, Zveza zgodovinskih društev Slovenije, Ljubljana, 1988, str. 53–56.
- <http://www.s-prvgim.ce.edus.si/>, 25. 2. 2006.
- <http://epf-oi.uni-mb.si:8000/miro/RPMN/glavni.htm>, 25. 2. 2006.

11. SEZNAM SLIK

- Slika 1: I. gimnazija v Celju, 2005 (foto: Branko Bezgovšek, arhiv I. gimnazije v Celju)
- Slika 2: I. gimnazija v Celju (arhiv I. gimnazije v Celju)
- Slika 3: Prva matura po I. svetovni vojni, leto 1919 (osebni arhiv Stanka Modica)
- Slika 4: I. gimnazija v Celju, 2005 (foto: Branko Bezgovšek, arhiv I. gimnazije v Celju)
- Slika 5: 4. d-razred, razredničarka Jožica Dolenšek, leto 1964 (osebni arhiv Jožice Dolenšek)
- Slika 6: Profesorski zbor I. gimnazije v Celju leta 1993 (arhiv I. gimnazije v Celju)
- Slika 7: Matura prof. Alojza Zlatolasa, leto 1964 (osebni arhiv Alojza Zlatolasa)
- Slika 8: 60-letnica prof. Jožeta Rotarja leta 1975 (osebni arhiv prof. Daneta Hriberška)
- Slika 9: 3. c-razred, leto 1968 (osebni arhiv Metke Gradišnik)
- Slika 10: Pariz, leto 1972 (osebni arhiv Jožice Dolenšek)
- Slika 11: Prof. Božena Orožen na Rabu leta 1948 (osebni arhiv Božene Orožen)
- Slika 12: Prof. Božena Orožen, Split, 1948, (osebni arhiv Božene Orožen)
- Slika 13: Francoski krožek, Celje, 1977 (osebni arhiv Slavka Deržka)
- Slika 14: Matura 1977 (osebni arhiv Slavka Deržka)
- Slika 15: Maturantski ples v Narodnem domu, 1972 (osebni arhiv Carmen Deržek)
- Slika 16: Profesorski zbor, 1992 (osebni arhiv Majde Omahen Zlatolas)
- Slika 17: Prof. Rotar na obletnici mature v Laškem leta 1994 (osebni arhiv Tanje Predan Knez)
- Slika 18: Praznovanje rojstnega dne, leto 1966 (osebni arhiv Jožice Dolenšek)
- Slika 19: Maturantski izlet, Epidaurus v Grčiji, leto 1997 (osebni arhiv Gorana Kosema)
- Slika 20: Preživljanje tretje ure športne vzgoje, Bohinj, 1997 (osebni arhiv Tine Hofbauer)
- Slika 21: Prva matura po II. svetovni vojni, leto 1946 (osebni arhiv Stanka Modica)
- Slika 22: 4. a-razreda leta 1998 (osebni arhiv Gorana Kosema)
- Slika 23: Predaja ključa, 4. f-razred, leto 1982 (osebni arhiv Adriane Požun Pavlovič)
- Slika 24: Obletnica mature, Konjice, 1976 (osebni arhiv Jožice Dolenšek)
- Slika 25: Priprava na maturo leta 1984 (osebni arhiv Zalike Črepinšek)